A°. 1857. N°. 115.

Opregte Zaturdagsche HAARLEMSCHE COURANT van 16 Mei.

Deze Courant wordt dagelijks, met uitzondering van Zon- en Feestdagen, uitgegeven. — Prijs: *f* 5 in de drie maanden.

WEENEN, 13 Mei.

Naar men verneemt, hebben de britsche en oostenrijksche ministers, lord *Clarendon* en graaf *von Buol*, zich bepaaldelijk met elkander verstaan over de staatkundige inrigting der Donau-vorstendommen, voor welke eene gewijzigde vereeniging zal worden tot stand gebragt, wat betreft het nationale leger, het regtswezen, het postwezen en het bestuur der in- en uitgaande regten, maar zullen deze landschappen voor het overige afzonderlijk worden beheerd. Deze schikking is aan de Porte medegedeeld, doch nog niet door dezelve aangenomen. Men twijfelt echter hier ter stede niet, of zij zal de goedkeuring van den Sultan erlangen.

— De bezending van de hongaarsche protestantsche geestelijkheid heeft in last om met den meesten aandrang maatregelen van den Keizer te verlangen tot verbetering van het volks-onderwijs, hetwelk in een jammerlijken toestand verkeert, zoowel wegens gebrek aan geldmiddelen om de onderwijzers naar behooren te betalen, als aan schoolboeken en inrigtingen om bruikbare onderwijzers te vormen.

VAN DEN RIJN, 14 Mei.

Volgens berigten uit Weenen, is de jeugdige Aartshertogin *Ghisela* bedenkelijk ongesteld geworden, en uit dien hoofde de verdere reis des Keizers tien dagen uitgesteld.

— Uit Berlijn wordt gemeld, dat Prins *Napoleon* heden die stad heeft verlaten en in een koninklijken wagen de reis naar Dresden heeft aangenomen.

— Gisteren verzekerde men in Kopenhagen, op grond van bijzondere berigten uit Stokholm, dat de Koning van Zweden, door overmatige inspanning ongesteld, op aanraden zijner geneesheeren, den Kroonprins zou hebben verzocht om voorloopig in het beleid der Staats-aangelegenheden te voorzien.

De heer *Heinzelmann* had de hem aangebodene ministeriële betrekking niet aanvaard, zoodat het deensche Kabinet, zonder toevoeging van nieuwe leden, onder voorzitterschap van den minister *Hall*, was gereconstitueerd.

PARIJS 13 Mei.

De Koning van Beijeren heeft met een door den Koning van Napels te zijner beschikking gesteld fregat den overtogt naar Marseille gedaan. Gisteren te twee ure is de genoemde Monarch in die haven aangekomen, waar hij heeft verlangd het *incognito* te bewaren. Eerst te Lyon zal hij officieel worden ontvangen en worden opgewacht door de officieren, welke de Keizer aan de dienst van zijnen persoon heeft verbonden. De Koning wordt overmorgen te Lyon verwacht. Den 17^{den} dezer zal hij te Fontainebleau aankomen, waar hij omstreeks vijf dagen zal verblijven.

— Aan de reis, welke de Paus thans door de provincien onderneemt, wordt een belangrijk staatkundig doel toegeschreven. Zoowel in Rome, als in Turin, houdt men het voor mogelijk, dat de uitkomst van het plaatselijke onderzoek, 't welk door den oppersten Kerkvoogd thans bewerkstelligd wordt, aanleiding zal geven tot eene wijziging der grens-bepalingen in Centraal-Italie. Iets zekers is evenwel dienaangaande niet bekend.

Ook willen sommigen de reis van den Paus in verband brengen met het aanstaande herstel der goede verstandhouding tusschen de Regeringen van Sardinie en van de Pausselijke Staten. Men houdt het voor waarschijnlijk, dat, terwijl de Kerkvoogd zich te Bologna ophoudt, hij daar zal worden begroet door een vertegenwoordiger van Koning *Victor Emmanuel*. Reeds wordt de ridder *Buoncompagni*, de sardinische gezant te Florence, genoemd als de staatsman, welke met die zending zal worden belast.

Het dagblad *l'Univers* behelst eene telegrafische depeche, inhoudende, dat de Paus gisteren te Macerata is aangekomen, waar hij door de bevolking met uitbundige geestdrift is ontvangen.

Het feest der Constitutie is den 10^{den} Mei te Turin met grooten luister gevierd. Bij die gelegenheid zijn in de sardinische hoofdstad vele ingezetenen uit Lombardije en Venetie gezien, 't welk verleden jaar het geval niet is geweest, vermits toen de oostenrijksche Regering had geweigerd reispassen aftegeven aan hare italiaansche onderdanen, welke die feesten wilden bijwonen.

PARIJS, 14 Mei.

De voornaamste der wijzigingen, welke door de commissie van het Wetgevende Ligchaam zijn voorgesteld in de wets-voordragt betreffende het belasten der roerende goederen, heeft betrekking tot het maken van een onderscheid tusschen de geldswaardige bewijzen op naam en die aan toonder. Dit onderscheid is hierop gegrond, dat uit de eerste bewijzen altijd is optemaken wie bezitters zijn geweest, zoodat het regt gemakkelijk kan worden geheven bij den overdragt op de registers van de compagnieschap. Doch met de bewijzen aan toonder is het niet mogelijk om altijd het regt te heffen bij den eigendoms-overgang. De commissie, in overeenstemmin met den Staatsraad, heeft in een jaarlijksch en verpligt abonnement alleen het geschikte middel meenen te vinden om aan de schatkist in eene billijke verhouding de voordeelen van die bewijzen te verzekeren. Het voorstel is nu om het overgangs-regt te bepalen, voor aandeelen of bewijzen op naam, op 20 ten 100 van de genegotieerde waarde, en voor bewijzen aan toonder op 12 ten 100 van het kapitaal der aandeelen en obligatien, gewaardeerd naar den gemiddelden koers van het vorige jaar. Het regt op de eerstgenoemde bewijzen is zooveel hooger gesteld, omdat men heeft ingezien, dat zoodanige stukken gedurende verscheidene jaren onbelast kunnen blijven, terwijl het bewijs aan toonder altijd zal betalen.

— Het officiële te Madrid uitkomende dagblad deelt het ontwerp der commissie van den spaanschen Senaat mede, waarin wordt geantwoord op de aanspraak, waarmede de Cortes, uit naam van de Kroon, zijn geopend. Dit ontwerp is geheel in eenen ministeriëlen geest gesteld. De beraadslaging over hetzelve zal echter denkelijk zeer onstuimig zijn en de tegenstanders van den maarschalk *Narvaez* zullen zeer zeker deze eerste wettige gelegenheid gretig te baat nemen, om voor hunne staatkundige beginselen uittekomen.

LONDEN, 13 Mei ('s avonds).

Lord *Palmerston* heeft gisteren avond, op eene vraag omtrent de door ons gouvernement te nemen maatregelen, ten aanzien van het geschil tusschen de Ver.-Staten en de Republiek van Nieuw-Grenada, het volgende in het Huis der gemeenten gezegd:

„ Op de beide kusten van Centraal-America is reeds, of zal eerlang gestationeerd zijn eene britsche scheepsmagt, die voldoende zal wezen om de britsche belangen te beschermen. Uit hoofde van het groot belang, hetwelk hier te lande in de zaak gesteld wordt, zal ik nog eenige inlichting geven. Het is bekend, dat voor eenige maanden op de landengte van Panama zeer betreurenswaardige geweldenarijen gepleegd zijn; hoe het geschil eigenlijk begonnen is, is niet bekend, maar er ontstond eene verwarring en eene hoopvechterij, waarbij helaas ook bloed vergoten werd. Het gouvernement der Ver.-Staten eischte voldoening en veiligheid voor het vervolg. De Regering van Nieuw-Grenada, die niet zeer naauwgezet is in het vervullen van hare verpligtingen, weigerde te voldoen aan die vorderingen. De daarop gevolgde wederzijdsche mededeelingen en onderhandelingen hebben nog niet tot eene vereffening van het geschil geleid. Naar mijne meening is het gouvernement van Nieuw-Grenada verpligt te zorgen voor de veiligheid der personen en goederen, die over den door dat land loopenden spoorweg reizen, en de gronden, waarop hetzelve schadevergoeding geweigerd heeft voor de bij die vechtpartij geleden verliezen, komen mij niet afdoende voor. Wij hebben met de Ver.-Staten over deze zaak gehandeld, want het is eene aangelegenheid, waarbij niet alleen de Ver.-Staten, maar alle andere mogendheden, wier onderdanen over deze landengte reizen, belang hebben. Het verheugt mij, te kunnen verklaren, dat het gouvernement der Ver.-Staten ten dezen allezins regtvaardige en eervolle bedoelingen aan den dag legt; hetzelve verklaart, niet voornemens te zijn om eenig gedeelte van het gebied van Nieuw-Grenada, of van den spoorweg, in bezit te nemen; het is geregtigd om veiligheid te verlangen voor zijne onderdanen bij het vervoer over den spoorweg, en het vordert natuurlijk eenige vergoeding voor de nadeelen, welke zijne onderdanen bij het voormelde vooral geleden hebben. Ik verheug mij, te kunnen zeggen, dat de vorderingen van het gouvernement der Ver.-Staten zoodanig zijn, als elk ander gouvernement in gelijke omstandigheden zou doen, en dat het geen voornemen betoont om van dit geschil partij te trekken ten einde onregtmatige of veroveringszuchtige eischen tegen de Regering van Nieuw-Grenada te doen gelden."

— Berigten uit New-York, heden te Liverpool ontvangen, melden, dat de britsche oorlogschepen *Kossuth* en *Tartar* den 20sten April voor Aspinwall lagen. Het laatstgenoemde vaartuig had 370 deserteurs van het leger van *Walker* aangebragt. — Ten aanzien van den zoo even genoemden gelukzoeker wordt gemeld, dat hij bij Rivas door de troepen der tegen hem verbondene Staten was ingesloten en groot gebrek aan leeftogt had, zoodat zijne manschappen zich met ezels- en honden-vleesch moesten voeden. Guatemala had laatstelijk 3000 man naar Nicaragua gezonden om aan den strijd tegen *Walker* deel te nemen, en in San-Salvador was eene gedwongene heffing van 20,000 dollars bevolen, ten einde den oorlog tegen hem met kracht doortezetten en nog 2000 man uitterusten.

— Volgens eene heden aan het Parlement gedane opgaaf, hebben 's rijks ontvangsten in het den 31sten Maart jl. geëindigde jaar 72,334,000 en de uitgaven 75,588,000 p. st. bedragen. Onder de uitgaven zijn 20,811,000 p. st. voor het leger, 13,459,000 p. st. voor de zeemagt. Op 31 Maart jl. beliep de voordeelige balans der Schatkist 8,668,000 p. st., tegen 5,600,000 p. st. op ult° Maart 1856.

— Men heeft hier vernomen, dat te Kroonstad een fregat en eene korvet worden uitgerust, om eenen buitengewonen gezant van Rusland, die met eene bijzondere zending naar den Keizer van China belast zal zijn, derwaarts overtebrengen.

— Men heeft hier thans uitvoerige opgaven ontvangen omtrent de vermeestering van Mohammerah, op 26 Maart jl. Daaruit blijkt, dat de perzische artillerie, welke een fort verdedigde, hetwelk de britsche schepen passeren moesten alvorens de genoemde legerplaats te kunnen bereiken, zich ook weder bij deze gelegenheid gedurende een paar uren dapper en goed teweergesteld heeft. Het leger echter, hetwelk bij Mohammerah in een kamp vereenigd was, heeft geen weerstand geboden, maar is, zoodra de britsche troepen aanstalten maakten om te landen, in allerijl gevlugt, met achterlating van bijna al het geschut en bovendien van eene zeer groote hoeveelheid leeftogt en allerhande oorlogsbenoodigdheden. De naburige arabische stammen hebben zich bij deze expeditie onzijdig gehouden, en nadat de britsche krijgsmagt bezit had genomen van de perzische legerplaats, haar hunne goede diensten en den bijstand van een duizendtal ruiters aangeboden. De generaal *Outram* heeft echter dit aanbod van de hand gewezen.

— De parijssche correspondent der *Times* gewaagt bij herhaling van eene zekere wreveligheid, die bij den russischen Grootvorst *Konstantijn* wordt waargenomen, en beweert, dat, hoewel de schijn het tegendeel zou aanduiden, tusschen dien Prins en den franschen Keizer geenszins eene vriendschappelijke en hartelijke gezindheid bestaat. „ Indien (dus schrijft hij verder) Rusland ooit voornemens mogt zijn geweest, onder de hand eene verwijdering tusschen Frankrijk en Engeland, en daarentegen eene toenadering tusschen Frankrijk en Rusland te bewerken, is de kans om dit doel te bereiken zekerlijk niet verbeterd door het verblijf van den Grootvorst in Parijs."

BRUSSEL, 14 Mei.

In de zitting der Kamer van gisteren heeft de heer *Dumortier* de wets-voordragt betreffende de openbare liefdadigheid verdedigd, en zich hoofdzakelijk beziggehouden met het staatkundige karakter van de wet en de beginselen, welke, volgens hem, door de ontwerpers en de verdedigers van de voordragt worden voorgestaan. De heer *Dumortier* heeft de leden van de linkerzijde het verwijt toegevoegd, dat zij het zijn die tegen de vrijheid en de Constitutie des lands zamenspannen.

Deze laatste aantijging heeft aanleiding gegeven tot eene vrij nadrukkelijke wederlegging van de zijde van den heer *Frère-Orban*, die de aandacht van den heer *Dumortier* heeft gevestigd op de geschriften van den heer *de Gerlache*, op den apostolischen brief van Paus *Gregorius XVI* en op de bisschoppelijke mandamenten, waarin de Constitutie zeer bepaald wordt aangerand.

De Afgevaardigden *de Haerne*, *Rodenbach* en anderen hebben daarop aan de zeer levendige woordenwisseling deelgenomen, en elkander bij die gelegenheid niet gespaard. — De beraadslaging zal morgen worden voortgezet.

De liberale organen verkondigen, dat de heer *Dumortier* zich doorgaande op eene spottelijke wijze heeft aangesteld, en door zijne overdrevene bewegingen, zijn hartstogtelijk slaan op den lessenaar en zijn geschreeuw den lachlust zijner medeleden heeft gaandegemaakt, en heeft getoond, dat hij, om indruk te maken, andere hulpmiddelen noodig heeft dan de kracht van het bewijs. De clericale dagbladen prijzen den spreker daarentegen wegens den door hem betoonden moed, en meenen, dat, na alles wat thans door den heer *Dumortier* tegen den heer *Frère* is aangevoerd, de liberale partij voortaan wel vergeefsche pogingen zal aanwenden om nieuwe afdoende bewijsgronden tegen de regterzijde aantevoeren. Vooral is, volgens de clericale organen, de heer *Dumortier* gelukkig geweest in het maken van eene vergelijking tusschen den tegenwoordigen toestand en dien van het jaar 1830 en heeft hij op de meest zegevierende wijze uiteengezet, dat in 1830, de waarachtige voorstanders van de Godsdienst voor het vaderland en de vrijheid in de bres zijn gesprongen, en het deze zelfde personen zijn, die thans er voor waken, dat het godsdienstige beginsel ongeschonden zal blijven. De heer *Frère* heeft aangemerkt, dat de voornaamste wetten hier te lande het kenmerk dragen van bewerking door de liberale hand. De heer *Dumortier* heeft aangevoerd, dat dit kan worden toegegeven, mits men in het oog houde, dat het de regterzijde der Kamer is, die de eenige ware en mogelijke liberale beginselen in toepassing verlangt te brengen. Ook dit laatste geeft aanleiding tot het toezwaaijen van uitbundigen lof aan den clericalen spreker door de organen zijner partij.

— De aartsbisschop van Mechelen heeft reeds in deze hoofdstad een groot gebouw aangekocht, bestemd voor de handels-school en de daarbij te voegen wijsgeerige faculteit, welke moeten dienen om zooveel mogelijk den invloed tegentegaan van de vrije brusselsche Universiteit. Er wordt thans onderhandeld over den aankoop van gronden bij dat gebouw, en het zeggen is, dat de aartsbisschop ernstig denkt over de vestiging van eene dergelijke inrigting in de stad Gend.

— De heer *von Richter*, de russische vertegenwoordiger alhier ter stede, is gisteren naar Parijs vertrokken, ten einde de bevelen te vernemen van den Grootvorst *Konstantijn*, die, zooals bekend is, het voornemen heeft, om dezer dagen ook de stad Brussel te bezoeken.

— Het dagblad *le Nord* meldt, naar aanleiding van bijzondere berigten uit Parijs, de dagteekening voerende van 13 Mei, dat graaf *Walewski* aan eenige buitenlandsche vertegenwoordigers heeft gezegd, dat nog tegen het einde van deze week de instructien uit Berlijn en Bern werden verwacht, welke de heeren *von Hatzfeldt* en *Kern* moesten in staat stellen, om het eind-protocol der Conferentie voor de zaken van Neufchâtel te teekenen. In het dagblad *le Nord* wordt de aandacht gevestigd op de omstandigheid, dat de zaak van Neufchâtel vrij wat meer moeite geeft aan de Conferentie, dan de leden van het Congres in 1856 hebben ondervonden bij de beslechting van het oostersche vraagstuk, en dat uit het gebeurde alzoo op nieuw blijkt, dat het dikwerf veel gemakkelijker is om groote bezwaren optelossen, dan om aangelegenheden van schijnbaar nietigen, en in elk geval van zeer ondergeschikten aard te regelen.

— Men hecht hier steeds een vrij groot staatkundig gewigt aan de reis, welke Prins *Napoleon* naar Berlijn heeft gedaan, en de spottende en meer of minder minachtende wijze, waarop het hoofd-organ der oud-pruissische partij zich over deze reis uitlaat en dezelve in elk geval wil doen voorkomen als niets meer dan eene daad van beleefdheid, strekt niet weinig tot versterking van het vermoeden, dat de zaak van vrij wat meer belang is, dan aan de aanhangers der oud-pruissische partij aangenaam kan zijn. Daargela-

ten, dat de daad van *beleefdheid* reeds een zeer bepaald staatkundig karakter heeft, meent men, dat, als Vorsten vertrouwelijke gesprekken voeren, die anderhalf uur duren, zooals zulks het geval is geweest met Prins *Napoleon* en den Koning van Pruissen, daaruit reeds moet worden afgeleid, dat er onderwerpen te behandelen zijn, waardig om in het breede besproken te worden. Wat voorts de beleefdheid aangaat, zoo wordt aangemerkt, dat, indien de reis van den Prins alleen uit dien hoofde was ondernomen, hij dan eerst Weenen zou hebben moeten bezoeken, vermits de oostenrijksche Aartshertog *Maximiliaan* eerder dan de pruissische Prins *Frederik Wilhelm* te Parijs is geweest.

's GRAVENHAGE, 15 Mei.

Bij beschikking van den minister van Binnenl. Zaken van 13 Mei is tot surnumerair bij den waterstaat benoemd *C. W. van Dedem*, kweekeling van de Kon. Academie te Delft, thans buitengewoon opzigter in dienst van den waterstaat.

— In de zitting der Tweede Kamer van heden, is ingekomen een ontwerp van wet, strekkende, tot vaststelling der geheele begrooting van Binnenl. Zaken voor 1857.

Ook is ingekomen een ontwerp van wet, tot verhooging der begrooting voor den arbeid der gevangenen over 1857.

Aan de orde is de beraadslaging over het ontwerp van wet tot vervanging der wet van 6 Maart 1852, op de jagt en visscherij.

De heer *Zylker*, die het eerst het woord daarover voerde, heeft het beginsel der beperking van het jagtregt afgekeurd, en verlangd, dat meer op de belangen van den landbouw was gelet. Hij wenschte aan den landbouw meer vrijheid gelaten te hebben om schadelijke diersoorten te verdelgen. De in het ontwerp bepaalde straffen tegen jagt-overtredingen kwamen hem te gestreng voor.

De heer *van Reede* daarentegen verklaarde te behooren tot degenen, die meenen, dat op het openbaar gezag de verpligting berust om het jagtveld te beschermen, en dat het niet genoeg is, dat eene burgerlijke actie tegen de stroopers bestaat. Teregt had dan ook de Regering het beginsel aangenomen, dat jagt-delicten onder de misdrijven behooren. Hij opperde echter eenige bedenkingen aangaande het toezigt op de jagt en visscherij; hij zou gaarne gezien hebben, dat de speciale opzieners zonder reserve behouden waren; in het belang zoowel van het jagtveld, als van de eigenaars, had de Regering in dit opzigt geene halve concessie moeten doen: indien art. 37 niet in een positiven zin gewijzigd wordt, zal hij alleen daarom tegen de geheele wet moeten stemmen.

De heer *Godefroi* heeft doen opmerken, dat het aan eenigen twijfel onderhevig is, of, zonder uitdrukkelijke bepaling daaromtrent, de beregting van jagt-overtredingen bij voortduring aan de kantonregters zal zijn opgedragen. En indien dit het geval was, vond hij bezwaar in de overmatige uitbreiding van het bij deze voordragt aangenomen strafstelsel, nademaal de kantonregters dan eene gevangenisstraf van drie maanden, ter zake van die overtredingen, zouden kunnen opleggen.

De heer *de Kempenaer* heeft zijn genoegen over het aanbieden van deze verbeterde wet betuigd, maar het betreurd, dat de herziening der nog bestaande wet niet meer volledig was. Hij wees daarbij verscheidene punten aan, die voorziening vereischten.

De heer *Dullert* heeft doen opmerken, dat bij dit ontwerp het stelsel der bestaande jagtwet, tegen welke zulke scherpe aanmerkingen gemaakt waren, is behouden; dat die wet zelfs geene omwerking heeft behoeven te ondergaan, en nu slechts tot verduidelijking en verbetering van eenige moeijelijkheden, die zich bij de toepassing hebben opgedaan, eene nieuwe voordragt is aangeboden. Zijns inziens was men echter daarbij nog te ver gegaan, en zouden sommige gebreken der bestaande wet door doeltreffende administrative voorschriften verholpen hebben kunnen worden. In 't bijzonder zou dit hebben kunnen geschieden met betrekking tot de buitensporig vele calanges en vervolgingen.

De *minister van Justitie* heeft hulde gedaan aan de wet van 1852 en aan de daarover gevoerde discussien, maar het beweren bestreden, dat de veelvuldige klagten, waartoe die wet aanleiding heeft gegeven, zouden zijn toeteschrijven aan bekrompene toepassing der wet door de administratieve autoriteiten; dit toch wordt wederlegd door de vele regterlijke uitspraken, waarbij van de 100 bekeuringen 85 door veroordeelingen worden bevestigd. Maar de moeijelijkheid ligt, zijns inziens, in de onmogelijkheid om consequent te zijn en om de gevolgen der wet in overeenstemming te brengen met hare beginselen. De hoofdreden, waarom men in 1852 niet consequent kon zijn, en nu evenmin, is, dat er eene jagtliefhebberij bestaat, en omdat deze bestaat, willen de liefhebbers ook, dat er wild en wel veel wild blijve. Van daar, naast de erkenning van het eigendomsregt, de instandhouding van den wildstand. Het is dus den wetgever van 1852 niet kwalijk te nemen, dat het beginsel van art. 641 Burg. Wetb. niet consequent is toegepast. Men moet den bestaanden toestand ook nu nog eerbiedigen; maar hij meent, dat men eenmaal door de kracht der beginselen tot de zuivere toepassing van art. 641 B. W. zal moeten komen. Nu echter kan dit nog niet geschieden. Hij ontveinsde zich de moeijelijkheden niet, die aan eene goede regeling dezer zaak verbonden zijn, en zou met dank alle verbeteringen aannemen, die niet al te zeer in strijd zijn met het standpunt der Regering.

Nadat de heer *Thorbecke* tegen de voordragt had gesproken, en daarin geene vereenvoudiging, maar wel verwarring, veel omslag en casuistische interpretatie meenen te ontdekken, en zich ook tegen de voorgestelde transactie had verklaard, hebben de heeren *v. d. Linden* en *Sander* nog het woord gevoerd, als ook Z. E. de minister van Justitie, en zijn de algemeene beraadslagingen gesloten. Morgen zal de beraadslaging over de artt. worden geopend.

HAARLEM, 15 Mei.

Volgens een berigt uit Konstantinopel van den 8sten, is het tusschen Perzie en Engeland te Parijs gesloten vredestractaat den 14den April te Teheran aangebragt en door den Schach met goedkeuring ontvangen.

Prins *Napoleon* is gisteren te Dresden aangekomen, door den Kroonprins aan de spoorweg-station ontvangen, en terstond naar het kon. paleis gereden, waar hij het diner zou gebruiken. Hij zou verscheidene dagen in Saksen blijven.

Uit Kopenhagen meldt de telegr., dat de Regering zich bereid verklaard heeft om concessien te doen aan de duitsche vorstendommen, maar weigert, de Constitutie voor de gezamenlijke Monarchie aan den Landdag te onderwerpen.

Volgens tijdingen uit Hongkong, 11 Maart, te Triest aangebragt, waren drie engelsche schepen met troepen daar aangekomen.

Uit Londen meldt de telegraaf, dat de Koningin tot 4 Junij op Osborne-house zal blijven, en dat waarschijnlijk een eskader naar Spithead gezonden zal worden, om daar den Grootvorst *Konstantijn* te ontvangen.

De *Prov. Overijss. Cour.* meldt, dat er ook in de omstreken van Zwartsluis vele turfmakers hun werk gestaakt en hooger dagloon geëischt hebben. Die lieden liepen sedert eenige dagen in ledigheid rond.

— De gemeenteraad van 's Hertogenbosch heeft den 11den dezer, met 11 tegen 5 stemmen, besloten: 1° den onlangs ingevoerden hoofdelijken omslag afteschaffen; 2° de belasting op het gemaal weder intevoeren; 3° de belasting op de bouwmaterialen en op de brandstoffen te behouden.

— Den 13den dezer is te Groningen plegtig ter aarde besteld het stoffelijk overschot van wijlen den heer mr. *C. Star Numan*, hoogleeraar in de regtsgeleerdheid, die den 9den, in den krachtvollen leeftijd van 50 jaren, na eene korte ziekte was overleden. Eene aanzienlijke schare, waaronder de meeste hoogleeraren der Hoogeschool, een 150 tal studenten en een aantal van des overledenen vrienden volgden het lijk naar de laatste rustplaats. Bij het graf hielden de hoogleeraren *Philipse* en *Kerckhoff*, alsmede de student baron *van Ittersum*, gepaste toespraken. De Hoogeschool en de stad hebben door den dood van den heer *Star Numan* een gevoelig verlies geleden. Hij was een man van veelzijdige kunde, grondige geleerdheid, vooral doorkneed in de staatkundige geschiedenis van Nederland en Europa, van onbegrensde weldadigheid en hulpvaardigheid.

— In de op den 13den Mei 1857 te Haarlem gehoudene vergadering van Hoofd-Ingelanden van den Haarlemmermeer-Polder zijn de beraadslagingen over de 5 jarige buitengewone begrooting van verschillende nog aan dien polder uittevoeren werken voortgezet.

Te beginnen met art. 5 zijn al de onderdeelen, behoudens eenige wijzigingen, met eene overgroote meerderheid van stemmen, aangenomen.

Toen het op eindstemming aankwam, hebben verscheidene leden te kennen gegeven, dat zij zich verpligt gevoelden tegen de begrooting te stemmen, alleen uit hoofde de post van *f* 180,000 ter verbetering van de dwarswegen en een lengteweg, in de vorige vergadering tot op *f* 450,000 was gebragt, ter verbetering van al de wegen; hetgeen zij onnoodig achten en waardoor de polder met eene kwalijk te dragen rentelast zou worden bezwaard.

Daartegen is aangevoerd, dat eene speciale begrooting alle jaren zou aanwijzen, de som, welke men aan de verbetering der wegen zou besteden, zoodat men niet tot de aanwending van het totaal bedrag gebonden was, en dat men op subsidien van de zijde van het Rijk en der provincie Noord-Holland mogt rekenen, zonder welke men, bij de aanneming der begrooting, zich kon voorbehouden, de aangewezen som niet te verwerken, om de last niet uitsluitend op de ingelanden te doen drukken.

Na het sluiten der breedvoerige beraadslagingen over dit punt, is de buitengewone begrooting in stemming gebragt, en met 7 tegen 5 stemmen verworpen; ten gevolge waarvan het andere deel der begrooting, aanwijzende de posten in 1857 te verwerken, buiten behandeling is gebleven.

Na het afdoen van een paar punten van huishoudelijk belang, zijn de beraadslagingen over het reglement van orde aangevangen en tot art. 9 voortgezet, om in eene volgende vergadering te worden hervat.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 15 Mei. Den 14den dezer in Texel binnengekomen: *Mary Richards*, Irefry, Savanah, l. v. Queenstown; de stoomb. *Lion*, Londen; *Min. Thorbecke*, Hull; *Laetitia Lawson*, Purse, Liverpool; *Vincentius*, Nielsen, Dantzig; *Jenny*, Andreassen, Drammen. Gisteren nog: *Frau Gelie*, Mennen, Norfolk; en uitgezeild: *Groot Zeewijk*, Homan, Suriname; *Grietje Weemhof*, Pot, Napels; *Perceverance*, Cummings, Londen; *Petrel*, Locking, Dublin; de stoomb. *Gouv. van Ewijck*, Hull; *Joseph Perrier*, Havre naar St. Petersburg; *Helena Maria*, Muller, avontuur Wind z. o.

Den 14den dezer in Helvoet binnengekomen: *Boreas*, van den Tas, Nantes; *Leader*, Scarpe, Liverpool; *Compass*, Newson, Boness; *Gem*, Leland, Middlesbro; *Apollo*, Kraeft en *von Rostorff Rosenhagen*, Korff, beide van Dantzig; *Obotrit*, Andreiss, Dago; *Johann Christian Simoni*, Kofoed, Malmö; en uitgezeild: *Waterloo*, Duinker, Batavia; de stoomb. *Levant*, Havre; *de Maas*, Bristol; *Galilei*, Kock, Cardiff en niet 10 dezer, zoo als vroeger, gemeld; *Alegonda Jacoba*, Deurholt, dito; *Mentor*, Diekow, Newcastle; *Kinderdijk*, Zwanenburg, Sunderland. Wind o. - z.

Den 6den Febr. te Albany binnengekomen: *Dorothea*, van den Kolk, Cardiff.

Aan de Tafelbaai binnengekomen: *Clio*, Wijnmalen, Batavia naar Amsterdam, heeft 4 Maart de reis voortgezet.

Den 7den Maart te Buenos-Ayros binnengekomen: *Maria Cornelia*, Oltmans, Rotterdam; 26 dito *Hermine Marie Elisabeth*, Bonjer, Liverpool; en uitgezeild: 6 dito *Komeet*, Nyman, Falmouth; 12 dito *Elisabeth*, Huizing, Antwerpen.

Den 11den Maart te Montevideo binnengekomen: *Joan*, Boer en 12 dito *Margaretha Maria*, Leverstein, beide van Hamburg.

Den 11den April te Fernambuck binnengekomen: *Gouverneur Schomerus*, Klok, Rotterdam.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

15 *Mei* 1857. 4½ *ure.*

	van	*tot*	*gebl.*		*van*	*tot*	*gebl.*
Ned. Thesaur.	104¼	—	—	*Polen* O. 4 p	78	⅛	—
" N. Bank	160	—	—	*Pruiss.* O. 4½ "	—	—	—
W. Schuld 2½ p	63 11/16	13/16	63¾	" A. 3½ "	—	—	—
" . 3 "	76 7/16	¼		*Oostr.* O.G. 5 "	—	—	—
" . 4 "	95⅞	96	—	" " 4 "	62¾	63	—
Amort. Sd. 3½	90¾	—	—	" Met. 5 "	76⅜	½	—
Handl. Ms. 4½ "	149	—	—	" R. A. 5 "	87⅜	⅞	—
O. Leen. 4 "	—	—	—	" N. 5 "	77½	¾	77 11/16
Holl. Spw. . .	—	—	—	" 54. 2½ "	39½	⅝	—
Leening 4½ p	97½	—	—	Wr. Bk. . *f*	1150	—	—
Rijn Spw. 4½ "	—	—	—	" . . "		—	—
M. Wld. 4 "	59½	—	—	" 4 p	318	—	—
Belg. C. 2½ "	—	—	—	*Nap.* L. B. 5 "	103¾	—	
Cert. R. 2½ "	52¾	—	—	Cert. R. 5 "	—	—	—
Frkr. Cert. 3 "	—	—	—	*Den.* O. L. 5 "	98¾	—	
Spanje O. 1½ "	25⅛	¼	25⅛	" 3 "		—	
Obl. . . 3 "	41 15/16	—	—	*Brzl.* 24. 5 "	—	—	
" B. 3 "	38 1/16	3/16	38 1/16	39. 5 "	—	—	—
A. S.	—	—	—	43. 5 "	98	—	—
B. C.	6¾	—	—	52. 4½ "	—	—	—
Portg. Obl. 3 p	45	¼	—	*Sard.* C. 5 "	—		—
Obl. 56 3 "	43⅞	44		*Peru* 54 4½ "	—	—	—
" C.	26¼	½		P.	—		—
Rusl. H&C. 5 p	103¾	⅞	—	*Eq.* 55. 1 "	14	onbep.	
" 5 "	102⅞	—	—	*Venzl.* Obl. 4½ "	36	—	—
Cert. Obl. 5 "	92⅞	—	—	U. 2 "	—	—	—
" . 4 "	85⅞	—	—	*Gren.* Obl. 3½ "	21 1/16	3/16	21 1/16
" Stgltz 4 "	85⅝	—		U.	—		—
" N. 4 "	—	—	—	*Mex.* Obl. 3 p	21 7/16	½	
" 54. 5 "	95	½	95⅜	*N. Am.* Ph. H. *f*	—	—	—
" 55. 5 "	97½	¾	97⅝	Ph. B.	—	—	—
" H. 5 "	94	—	—	" R. 6 p	—	—	—
" L. 5 "	—	—	—	Am. Bank .	—	—	—
" L. 4½ "	94⅜		—	Ill. Sp. A. . .	134	—	—
Insch. . 6 "	—		—	" Obl. C.B. 7 p	96	⅛	—
Cert. . 6 "	63¾	64	—	Lousiana 5 "	—	—	—
Polen A. . *f*	154½		—	*Grkl.* Obl. 5 "	—	—	—

Russische Spoorwegen 78½, 79½ à 78½. Metaliek Julij 76. Beleening 4. Proongatie 4. Disconto 4.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der *Effecten-Societeit:*

P. F. M. UZURET, *President.* J. BRASKAMP, *Secretaris.*

Binnenl. fondsen goed prijshoudende; Handelmaatsch. williger; russische 5 pc. bij Stieglitz *zeer geanimeerd; oostenr., aanmerkelijk lager, zijn nagenoeg als gisteren gebleven; spaansche binnenl. aangeboden; naar portugesche was vraag.*

WEENEN, 15 Mei. De 5 pc. metall. 83⅝; zilver 5¼.

LONDEN, 15 Mei. De 3 pc. gecons. resc. 94⅜. Mexico 23¼. Spanje 3 pc. 42; 1¼ pc. 25⅝.

PARIJS, 15 Mei. De 3 pc. renten 69 fr. 50. Spanje 3 pc. 38⅝; 1¼ pc. 25¼.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, 15 Mei 1857. *Tarwe* onveranderd bij Kleine omgang; 127 ℔ jar. b. Pools *f* 375; 130 ℔ n. Kleefs. *f* 370; 152/2 ℔ Riv. *f* 348; 114 ℔ n. Vries. *f* 260 Zaan; 127, 128 ℔ jar. b. Pools *f* 370; 121 ℔ n. Norder. *f* 293. — *Rogge* tot vorige coers verkocht; 120 ℔ Amerka *f* 238; 125 ℔ Wahrener *f* 231; 117 ℔ Petersb. *f* 217; 118 ℔ dito *f* 220. — *Boekweit* wenig ter veil werd hooger gehouden en bleef daardoor zonder handel. — *Koolzaad* dadelijk prijsh.; najaar *f* 12 hooger; Elve *f* 510; gering Oostvriesch *f* 408; op 9 vat, Sept., Oct. *f* 504.

AMSTERDAM, 15 Mei. *Raapolie* in een doen; ord. cond. *f* 53; vliegend *f* 51½; op levering willig; p° Sept. *f* 49 à *f* 49¼; p° Oct., Nov. en Dec. *f* 48¾, *f* 49¼ à *f* 49. *Lijnolie* ord. cond. *f* 44½; vliegend *f* 43¼; p° Sept. en Oct. *f* 44 à *f* 44¼; p° Nov. en Dec. *f* 44¼. *Hennepolie* ord. cond. *f* 50¾.

DORDRECHT, 14 Mei. *Tarwe*, n. Zeeuws. en Inl. *f* 9 à *f* 11,80; blaauwe dito *f* 8,40 à *f* 9,40; zomer dito *f* 9,50 à *f* 10,50. *Rogge*, n. Zeeuws. en Inl. *f* 6,70 à *f* 7,30; Kl. Brab. en Geld. *f* 6,30 à *f* 6,80. *Garst*, n. Zeeuws. en Vlaams. winter *f* 6,70 à *f* 7; zomer dito *f* 6,80 à *f* 7. *Spelt* *f* 4 à *f* 4,20. *Haver*, Inl. voeder n. *f* 3 à *f* 3,60; dikke dito *f* 4 à *f* 4,80. *Boekweit*, Kl. Brab. *f* 290 à *f* 295. *Paardenboonen* n. *f* 6,40 à *f* 6,70; duiven dito *f* 7 à *f* 7,50; bruine dito n. *f* 7,50 à *f* 10,50; witte dito *f* 9 à *f* 13. *Blaauwe erwten* n. *f* 7,20 à *f* 7,80. *Koolzaad*, n. Zeeuws. en Overm. *f* 17 à *f* 17,80. *Kanariezaad* *f* 15 à *f* 16,50. *Hennepzaad* *f* 265.

Bij iets ruimeren aanvoer van Zeeuws., Vlaams. en Overm. *tarwe*, gingen puike soorten tot nagenoeg vorige prijzen aan verbruikers redelijk wel van de hand; middelbare en mindere zijn ter verzending tot iets lagere prijzen genomen. Inl. *rogge* wel zoo aangenaam en 10 cts. hooger te noteeren; in vreemde soorten niets gepasseerd; er werd geveild: 144/2 p. Arch. à *f* 240 en 152/2 p. Wolgast à *f* 235. *Gerst* begeerd en 40 c. hooger. *Spelt* zonder verandering. *Haver* wel zoo aangenaam en 20 cts. meer ingewilligd. *Boekweit* met zeer beperkte handel; Noord-Brab. en Gron. zand zijn à *f* 295 benevens Holst. à *f* 290 gedaan en nog zoodanig te koop. *Paardenboonen* 10 cts. hooger te noteeren; duiven dito 30 cts. meer waardig; witte dito prijsh.; bruine dito 50 cts. hooger afgegeven. Blaauwe kook-*erwten* gezocht en 30 cts. meer te bedingen; witte dito zijn bij partij à *f* 8 verhandeld. *Koolzaad* ruim prijshoudend; Zeeuwsch zakgoed is van £ 86 à £ 88 naar kwaliteit verkocht. *Lijnzaad* is alleen gedaan 113 p. Odessa à *f* 410, als zoodanig opgeruimd, terwijl er geveild werd 115, 116 p. Berdiansky à *f* 415 à *f* 420. *Hennepzaad* is bij gerieven als notering gedaan. *Kanariezaad* komt weinig voor, prijzen nominaal.

SCHUTTERIJ.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN HAARLEM, gezien Z. M. besluit van den 21sten Maart 1828 (Staatsblad N°. 6) omtrent de Schutterijen.

Roepen mits deze op alle ingezetenen, die op den 1sten Januarij ll., hun 25ste jaar zijn ingetreden, en alzoo diegenen, welke in het jaar 1832 zijn geboren, om zich op het Raadhuis dezer gemeente te doen inschrijven voor de dienst der Schutterij, en wel:

De Bewoners van de Wijken 1, 2 en 3, en de Buiten-Wijken 1 en 2, op Dingsdag den 19den Mei aanstaande, van 's morgens 10 tot 's namiddags 2 ure.

De Bewoners van de Wijken 4, 5 en 6, en de Buiten-Wijken 3 en 4, op Woensdag den 20sten Mei aanstaande, van 's morgens 10 tot 's namiddags 2 ure.

Bij welke inschrijving door de Gehuwden zal moeten worden vertoond hunne Trouwacte.

Ten gelijken einde worden op vermelden tijd en plaats tevens opgeroepen, uit de dienst ontslagen militairen, als ook diegenen, welke, ofschoon in andere Gemeenten ingeschreven, sedert de laatste inschrijving binnen deze Gemeente zijn komen wonen, en op den 1sten Januarij ll. hun 34ste jaar nog niet hebben voleindigd en alzoo geboren zijn in de jaren 1831 tot 1823 ingesloten, alsmede Vreemdelingen van denzelfden ouderdom, die sedert de laatste inschrijving in de termen gevallen zijn, om volgens art. 2 der wet van 11 April 1827, als ingezetenen te worden beschouwd.

En ten einde voortekomen, dat iemand door verkeerd begrip zoude verzuimen, om zich te doen inschrijven, wordt aan allen, die in de termen der inschrijving vallen, herinnerd, dat als ingezetenen beschouwd worden met betrekking tot de toepassing dezer Wet:

a. Alle Nederlanders binnen deze Gemeente hun gewoon verblijf houdende.

b. Alle Vreemdelingen, binnen deze Gemeente wonende welke hun voornemen, om zich alhier te vestigen, zullen hebben aan den dag gelegd, het zij door eene uitdrukkelijke verklaring, het zij door het werkelijk overbrengen van den zetel van hun vermogen, en de hoofdmiddelen van hun bestaan.

Zullende zij, die in meer dan eene Gemeente hun gewoon verblijf houden, of den zetel van hun vermogen hebben gevestigd, tot de inschrijving verpligt zijn binnen die Gemeente, alwaar eene dienstdoende Schutterij bestaat; terwijl eindelijk allen die uit hoofde van hunnen ouderdom in de termen der inschrijving vallen, zonder onderscheid of zij redenen tot uitsluiting of vrijstelling hebben, verpligt zijn zich te doen inschrijven.

Burgemeester en Wethouders vermanen wijders al degenen die zich moeten doen inschrijven, om zich den opengestelden tijd van inschrijving ten nutte te maken, en hen, die NIET geboren zijn binnen deze Gemeente, zich tijdig te voorzien van hunne geboorteacten, die daartoe GRATIS zijn te bekomen, ten einde zich van hunnen juisten ouderdom te kunnen verzekeren, en alzoo voortekomen, dat zij in de strafbepalingen vervallen, welke op verzuimde inschrijving zijn daargesteld, en hierin bestaan, dat zij ambtshalve door het Plaatselijk Bestuur ingeschreven, en vervolgens tot eene geldboete verwezen worden; terwijl zij daarenboven zonder loting bij de Schutterij zullen worden ingelijfd, indien het zal blijken, dat er tijdens de verzuimde inschrijving geene redenen tot uitsluiting of vrijstelling ten hunnen aanzien bestonden.

Haarlem, den 4den Mei 1857.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
DE BRUYN KOPS, Voorzitter.
J. TIELENIUS KRUYTHOFF, Secretaris.

*** Ondertrouwd:

HEERENVEEN, 12 Mei 1857.

C. J. J. BIJLEVELD,
S. VAN DEN OOSTERKAMP.

*** Ondertrouwd:

P. A. VAN DER DRIFT,
Wedr. van *G. I. Ibink*, van *Alkmaar* en
M. A. BRANTJES

PURMERENDE, 13 Mei 1857.

Eenige kennisgeving.

*** Ondertrouwd:

J. A. SNELLEBRAND,
Theol. Dr. beroepen Predt. te *St. Maarten* en *Valkoog*, met
J. C. BONEBAKKER.

AMSTERDAM, 14 Mei 1857.

Eenige kennisgeving.

*** Ondertrouwd:

AMSTERDAM, 14 Mei 1857.

W. DE VEER.
en
S. H. W. UHLENBROEK.

*** Ondertrouwd:

AMSTERDAM, 14 Mei 1857.

HERMAN KOSTER.
en
A. M. VAN EMMERIK.

*** Getrouwd:

MIDDELBURG, 12 Mei 1857.

Mr. D. WEERTS,
en
Jonkvrouw C. E. C. SCHORER.

⁂ Getrouwd: te FAURESMITH, in den *Oranje Vrijstraat, Zuid-Afrika.*
19 Febr. 1857. CORN. JOH. VELS,
Notaris en Procureur, en
Eenige kennisgeving. SARAH J. HUGHES.

⁂ Getrouwd:
AMSTERDAM, R. H. NIERSTRASZ
14 Mei 1857. van *Krimpen op de Lek*, met
M. M. GOUDSWAARD.

⁂ Getrouwd:
A. DE GRAAF
DIEMEN, en
14 Mei 1857. H. VAN DER HAMMEN.
Eenige kennisgeving.

⁂ Getrouwd:
J. H. GIEBEN
ROOSENDAAL bij *Arnhem*, met
den 14den Mei 1857. C. GERRITSEN.
Algemeene en bijzondere kennisgeving.

⁂ Getrouwd:
H. J. D. HELLENDOORN.
Predt. te *Nieuw en St. Joosland* bij *Middelburg*, met
EMILIE SOPHIE VORSTIUS.
AMSTERDAM, 14 Mei 1857.

⁂ Heden beviel voorspoedig van eenen welgeschapen ZOON *A. SCHOTS*, geliefde huisvrouw van
KROMMENIE, K. VAN VLIET JR.
11 Mei 1857.

⁂ Mijne geliefde Echtgenoot *S. MABÉ* verloste, door Gods goedheid, voorspoedig van eene DOCHTER. — Wij mogten echter het Kindje geen 24 uren behouden.
IRNSUM, J. MOLENAAR,
12 Mei 1857. Doopsgez. Predikant.

⁂ Voorspoedig bevallen van eenen ZOON, *A. F. BOLTEN*, geliefde Echtgenoote van
ALKMAAR, 12 Mei 1857. W. ZAADNOORDIJK.

⁂ Voorspoedig bevallen van een welgeschapen ZOON, *C. G. VAN SWINDEREN*, geliefde Echtgenoot van
KAMPEN, 13 Mei 1857. H. E. VAN DUYL.
Eenige kennisgeving.

⁂ Bevallen van eene DOCHTER, Vrouwe *E. SWAVING*, geliefde Echtgenoot van J. SWAVING,
VELP, 13 Mei 1857. Med. Doctor.

⁂ Heden beviel zeer voorspoedig van een ZOON *A. J. VAN DER BEEK*, geliefde Echtgenoote van
BERGEN OP ZOOM, H. VAN ALPHEN DE VEER.
14 Mei 1857. 1e Luit. 4e Regt. Inf.

⁂ Ons veel geliefd jongste Kindje, AUGUSTA FREDERICA CHRISTINA, werd heden, omtrent twintig maanden oud, tot onze innige droefheid, door den dood, aan onze ouderzorg ontnomen.
H. L. ZEHENDER TRAUS.
S. C. ZEHENDER TRAUS — PRINCE.
OLDENZAAL, 8 Mei 1857.
Eenige kennisgeving.

⁂ Op den 9den Mei 1857, is te OOSTER-BLOKKER overleden, HERMINA ALIDA CATHARINA ROBIJN, Echtgenoote van CORNELIS HULST.
Eenige algemeene kennisgeving.

⁂ Heden overleed, na eene langdurige ongesteldheid, in den ouderdom van 64 jaren en 5 maanden, Mr. JOHAN JACOB DE SITTER, in leven Notaris ter dezer Stede.
GRONINGEN, den 10den Mei 1857.

⁂ Tot diepe droefheid van mij, mijne Echtgenoot en overige Familie, ontsliep heden, in den ouderdom van 76 jaren, zacht en zoo wij vertrouwen zalig, onze geliefde Tante, de Wel-Edele Vrouwe ALEXANDRINA MIJLIUS, Wed. wijlen Jonkheer *A. D. van Coeverden tot Wegdam.*
NEEDE, A. C. TEN CATE,
11 Mei 1857. *uit aller naam.*

⁂ Op den 11den Mei 1857 ontsliep zacht en kalm, onze innig geliefde Moeder, Behuwd- en Grootmoeder, JOHANNA VAN DEN BOS, Wed. *Nicolaas Plomp*, in den ouderdom van 78 jaren. Die de overledene gekend hebben zullen met ons gevoelen wat wij in haar verliezen.
Uit aller naam,
H. HOUWING.
J. O. HOUWING — PLOMP.

⁂ LEEUWARDEN, 12 Mei 1857. Heden overleed in den ouderdom van één jaar en vijf maanden, FLORENTINE JOHANNA BERNARDINE, teêrgeliefd jongste Dochtertje van Jr. Mr. J. E. VAN PANHUYS en Vrouwe A. M. C. VAN PANHUYS — ALBERDA VAN EKENSTEIN.

⁂ Heden ontsliep zacht en kalm, tot innige droefheid van mij en onzen Neef en Nicht, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot MARIA LOUISA WITLANDT.
JACOBUS HOLTZAPFEL.
AMSTERDAM. 12 Mei 1857.

⁂ Heden ontsliep zacht en kalm, in den ouderdom van 64 jaren en 8 maanden, Cs. KOSTER, geliefde Echtgenoot van GRIETJE KOK.
SCHELLINKHOUT, 13 Mei 1857.
Algemeene kennisgeving.

⁂ Op den 12den Mei overleed te DEVENTER, na langdurig lijden, op bijna 28jarigen leeftijd, de Heer PIETER JAN HEIJE, betreurd door zijne Betrekkingen.
AMSTERDAM, 14 Mei 1857.
Eenige kennisgeving.

⁂ Heden overleed onze geliefde Moeder en Behuwd-Moeder ANNA ADRIANA HUYKMAN Wed J. MEYLINK, in den ouderdom van bijna 80 jaren.
HAARLEM, 14 Mei 1557. A. MEYLINK.
Uit aller naam.

⁂ Gevoelig voor de vele blijken van belangstelling, ondervonden bij het treurig verlies van onzen eenigen ZOON JAN, brengen wij hiervoor onzen hartelijken dank.
HAARLEM, C. OUTSHOORN,
14 Mei 1857. J. C. OUTSHOORN,
BEELENKAMP.

⁂ REIJER ZOETELIEF, Koopvaardij-Kapitein, wonende aan het Oudeschild op Texel, heeft zich bij request gewend aan Zijne Majesteit den Koning, houdende verzoek om 's Konings toestemming, ten einde aan zijnen Zoon JOHANNES ADRIANUS HUBERTUS HENRIKUS moge worden vergund den Geslachtsnaam van BUIKES, bij den zijnen aantenemen, en zich alzoo in het vervolg te kunnen noemen BUIKES ZOETELIEF.
Geschiedende hiervan aankondiging ingevolge art. 64 van het Burgerlijk Wetboek.
Texel, 13 *Mei* 1857.

⁂ Aan de geinteresseerden in de Negotiatie ten behoeve der Maatschappij *Felix Meritis* wordt kennis gegeven dat op Maandag den 18den Mei en op maandag den 25sten Mei des avonds ten zeven ure in het gebouw der Maatschappij de *betaling* zal geschieden van elf AANDEELEN naar volgorde der uitloting welke in den jare 1855 heeft plaats gehad.

Zijnde n° 2424	met	*f* 200
2985	„	„ 200
1918	„	„ 200
3514	„	„ 200
2409	„	„ 200
2631	„	„ 600
3727	„	„ 250
3868	„	„ 700
404	„	„ 250
961	„	„ 200
1898	„	„ 200

Zullende ter zelfder tijd mede aldaar nog betaald worden de in de vorige jaren uitgeloten aandeelen van welke de penningen nog niet zijn afgehaald geworden als n° 1363, 2695 & 3451.
Amsterdam, 11 *Mei* 1857.

⁂ Allen, die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Boedel van wijlen JACOB PAARLBERG, in leven Mr. Timmerman en Molenmaker te Koedijk, en aldaar onlangs overleden, gelieven daarvan uiterlijk vóór of op den 1sten Junij 1857, opgave of betaling te doen aan JAN PAARLBERG, Landman te Krabbedam, Gemeente Warmenhuizen.

⁂ D. LITTOOY, Onderwijzer te Dinteloord, vraagt eenen ONDERMEESTER van den 3den of 4den Rang, geschikt des noods ook voor de Kerkedienst. Adres aan bovengenoemden Onderwijzer.

⁂ Men vraagt, om dadelijk, of zoo spoedig mogelijk in dienst te treden, bij een zeer klein getal Leerlingen: Een ONDERMEESTER, geëxamineerd in het Fransch, en het Teekenen kunnende onderwijzen. Adres onder *franco* Brieven, Lett. K., bij de Heeren A. F. BLANCHÉ & Co., Boekh., Oude Gracht te Utrecht.

⁂ Men verlangt op een Instituut eene ONDERMEESTER van den 2den of 3den Rang, bedreven in de fransche Taal, en die vlug sprekende; meerdere bekwaamheden zullen tot aanbeveling strekken, terwijl het Salaris daardoor aanmerkelijk zal worden verhoogd.
Men adressere zich *vrachtvrij* onder Letter K., bij den Boekhandelaar W. F. DANNENFELSER, te Utrecht.

⁂ Op een niet zeer talrijk Protestantsch Instituut, alwaar nog een of twee mede Secondanten zijn, vraagt men tegen half Aug. een EERSTE SECONDANT, die in staat is, de Wiskunde en de Moderne Talen te onderwijzen. Bij vriendschappelijk Verkeer, Kost, Bewasschen etc., wordt *f* 400 appointement aangeboden. Men adressere zich met *franco* Brieven, onder Letter W.. bij de Boekhandelaren DOORMAN & COMP. te Breda.

⁂ **OUDERS — VOOGDEN.**
Voor een JONGELING van goeden Huize, 17jarigen leeftijd, vlug van oordeel, eene goede hand schrijvende, bestaat de gelegenheid bij eene Familie zonder Kinderen in te wonen, om in het Vak der Posterijen te worden bekwaam gemaakt, en des verkiezende in de werkzaamheden der Burgerlijke Administratie te worden onderwezen, tegen eene billijke te gemoetkoming voor Kost en Inwoning.
Bij eene Ouderlijke verzorging en Christelijke voorgang kan men op eene liefderijke behandeling rekenen. Brieven *franco*, onder Letters P. A., aan A. KNOOP, Klein Heiligland te Haarlem.

⁂ Om dadelijk in dienst te treden wordt gevraagd, in een *Manufactuur-winkel*: Eene BEDIENDE, met het vak bekend, van de P. G., van goede getuigschriften voorzien, onder Letter W., aan het Postkantoor Winschoten. Brieven *franco*.

LEGER. VLOOT.
Eene zeer gunstige en zeldzaam voorkomende gelegenheid, ter opleiding van eenige JONGELIEDEN, voor de Kon. Academie v. d. Zee- en Landmagt, en van het Kon. Instituut v. d. Marine, biedt zich aan. In deze kan men zich niet verder uitlaten, doch nadere inlichtingen zijn op *franco* aanvrage te bekomen, onder Letters P. D., bij A. KNOOP, Klein Heiligland te Haarlem.

⁂ Bij een Geneesheer op een aangenaam gelegen Dorp in de Provincie Gelderland, bestaat er gelegenheid tot plaatsing, van nog een JONG MENSCH uit den fatsoenlijken stand, met zwakke geestvermogens of ook voor Iemand voor wiens gezondheid, of om andere redenen men eene verplaatsing wenschelijk oordeelt. Adres met *franco* Brieven, onder Lett. P., bij den Boekhandelaar J. H. MELLINK, te Zutphen.

⁂ Een JONGMAN, van fatsoenlijke Familie, Protestantsche Godsdienst en met Winkel-Affaire inzonderheid van *Tabak*, *Koffij*, *Thee enz.* bekend, zag zich gaarne als *Knecht* of *Winkelbediende* geplaatst, tegen genot van Kost, Inwoning en eenig Salaris, hij is van zeer werkzamen aard en kan aangaande zijne eerlijkheid en goed gedrag de beste getuigenis produceren. Adres *franco*, onder Letter P., bij den Boekverkooper D. WERLEMANN JR., Heerenstraat, R. R. 225, te Amsterdam.

⁂ De betrekking van CONCIERGE en KASTELEIN in het Gebouw *Musis Sacrum* te Schiedam opengevallen zijnde, gelieven zij, welke mogen verlangen daarvoor in aanmerking te komen, zich, vóór of op den 26sten dezer, met *vrachtvrije* Brieven en bewijzen van geschiktheid en goed gedrag, te wenden tot den ondergeteekende, bij wien de noodige inlichtingen omtrent de verdere voorwaarden te bekomen zijn.
Schiedam, 11 *Mei* 1857.
VERKERK, Secretaris der Vereeniging
Musis Sacrum.

EEN BEKWAAM SMIDS-KNECHT,
zijn werk verstaande, in Boer- en Burgerwerk, en van goede getuigen voorzien, kan vast werk bekomen bij H. H. LOHMANN, Mr. Smid te Haarlem.

⁂ **10 à 12** bekwame TIMMERLIEDEN, tegen een ruim loon werk begeerende, vervoege zich ten spoedigste in *persoon*, bij den Aannemer D. E. DE KOFF, op de Nieuwe Gracht, te Haarlem.

⁂ Iemand, die eene **zaak** wil ondernemen, waaraan zeer groote winsten zijn verbonden, zoekt een DEELGENOOT, die 500 tot 1000 guldens er toe kan bijbrengen en die eenige relatiën bezit in Engeland en België.
Reflecterende gelieve men zich te adressere met *franco* Brieven, onder Letters A. X., bij den Boekh. L. J. VERHOEVEN, te 's Gravenhage.

⁂ **TEGEN primo Augustus,**
wordt gevraagd: tegen goed Loon. bij een Predikant op een Dorp in de nabijheid van Amsterdam: Eene DIENSTBODE, van de Protest. Godsdienst, tusschen de 35 en 45 jaren oud, van goed zedelijk gedrag, knap en zindelijk in haar werk, en een Burgerpot kunnende Koken. Zij die hierop reflecteren, gelieven met overlegging van bewijzen van eerlijkheid en goede trouw, zich in *persoon* te adresseren, bij den Boekhandelaar W. WILLEMS, in de Vijzelstraat bij de Heerengracht, te Amsterdam

---

⁂ Er wordt gevraagd, tegen po. Augustus e. k., in een klein Huishouden te 's Gravenhage: Eene bekwame KEUKENMEID, ook voor eenig Huiswerk te verrigten; alsmede eene allezins bekwame TWEEDE MEID. Alleen die goede getuigen kunnen overleveren, zullen in aanmerking komen. Adres *franco*, onder Letter K., aan den Boekverkooper G. DE GEUS, aldaar.

POUR LES VACANCES DE JUILLET!!!
Un jeune homme de la Suisse Française (R. P.) sachant enseigner, outre sa langue maternelle, le Latin, l'Italien, l'Allemand, et 'l Anglais, desire trouver une place de précepteur, pour le temps des vacances, dans une famille distinguée. S'adresser sous les initiales J. S., POST UITERWEER & COMP., Libraires à Utrecht.

⁂ *Une bonne INSTITUTRICE, agée de 25 à 26 ans, pieuse et d'un bon caractère, brevetée en France, désireroit trouver un emploi de gouvernante dans une bonne famille. Elle ne se chargeroit pas de l'enseignement de la musique, ni du dessin. Recommandée par Mr. BOST, pasteur suffragant à la Haye. S'adresser à M. VIVIEN pasteur à Arras (Pas de Calais).*

⁂ *LE CHEF D'UNE INSTITUTION de la Capitale, désire d'engager comme maître de langue française un Suisse ou Français, muni de bons certificats. s'Adresser aux Initiales A. B., chez les Libraires J. H. en G. VAN HETEREN, Hartenstraat te Amsterdam.*

⁂ **SEEBAD-NORDERNEY.**
Das NORDSEEBAD auf der Insel Norderney, an der Küste Ostfrieslands im Königreich Hannover, wird in diesem Jahre am 15ten Juni eröffnet und am 15ten geschlossen werden.
Die Notizen über die Communicationsmittel sind in der Beilage der Hannoverschen Zeiting vom 15ten Mai, in den Juni, Juli und August-heften des Reisehandbücher „Telegraph" und in der Nummer 17 des Hannoverschen Post-Coursbuches zu finden.
Wohnungsbestellingen werden unter der Adresse Königliches Bade-Commissariat für Norderney, erbeten, welches auch gern bereit ist sonst gewünschte Auskunft zu geben. Der Königliche Bade-Commissair
Hannover, für Norderney,
im Mai 1857. A. VON LANDESBERG.

⁂ *Commissarissen en Directeuren der Verzekering Vennootschap*, gevestigd te Amsterdam, berigten bij deze, dat ter vervulling der vacature ontstaan door het overlijden van den Heer Mr. W. D. CRAMER, tot Commissaris van gemelde Vennootschap, op de wijze voorgeschreven bij art. 12 der acte van oprigting is benoemd de Heer Mr. H. J. KOENEN, Deelgenoot in dezelve Vennootschap, die deze benoeming heeft aangenomen.
Amsterdam, 13 *Mei* 1857.
J. J. KLUPPEL } Commissarissen.
H. WILLINK
A. B. VAN DER VIES } Directeuren.
H. H. MOMMA

⁂ *De Dijkgraaf van den Anna Paulowna-Polder*, brengt bij deze ter kennis, van de Ingelanden van genoemden Polder, dat de REKENING en VERANTWOORDING, over het afgeloopen jaar 1856, gedurende veertien dagen na heden, ten Kantore van den Penningmeester des Polders, den Heer J. G. SPANJAARD, in de Schagchelstraat te Haarlem, ter visie zal liggen, en zulks overeenkomstig het bepaalde bij Art. 67, van het Reglement op het Bestuur van den Anna Paulowna-Polder.
Anna Paulowna-Polder, De Dijkgraaf voornoemd,
14 Mei 1857. J. C. DE LEEUW.

⁂ De Directeur der Reederij *de Hoop*, te Vlaardingen, noodigt Deelhebberen in dezelve uit tot bijwoning der JAARLIJKSCHE REKENING en VERANTWOORDING, en het aanhooren van Voorstellen, welke door hem zullen worden gedaan op eerstkomende Dingsdag den 19den Mei, des voormiddags ten 10 ure, in de Zaal *de Harmonie*, te Vlaardingen voornoemd.

BAD-BERIGT.
Het begin der ZWAVEL-BADEN te Bentheim is op Woensdag den 10den Junij aanstaande bepaald, en bezorgt de Heer Medicinaal-Raad Dr. ASCHENDORF, te Gildehaus, als Bad-Arts de Geneeskundige behandeling der Badgasten. De vorstelijke Bentheimsche
Bentheim, Bad-Administratie,
den 1sten *Mei* 1857. NORDBECK

*** *Burgemeester en Wethouders van* DOESBORGH zullen op Dingsdag den 26sten Mei 1857, des namiddags ten een ure, ten Raadhuize aldaar, in het Openbaar **aanbesteden:**

De VERLICHTING der Straten en Pleinen, door middel van **Gaz.**

Waarvan de Voorwaarden ter Secretarie der Gemeente, ter lezing liggen, des voormiddags van tien tot een ure, terwijl afschriften daarvan, aldaar verkrijgbaar zijn, tegen betaling van **vijftig Cents** per Exemplaar.

Belanghebbenden worden voorts uitgenoodigd, de inschrijvings-billetten den dag vóór de besteding, *franco* intezenden, aan den Burgemeester der Gemeente.

Doesborgh, den 12den Mei 1857.

Burgemeester en Wethouders van Doesborgh,
F. J. W. VAN PALLAND.
De Secretaris,
D. T. DE RIDDER.

HAGEL.

De Nederlandsche Algemeene Verzekering-Maatschappij, gevestigd te TIEL, verzekert ook in dit jaar gelijk vroeger alle GRANEN, VRUCHTEN, ZADEN, enz., voor HAGELSCHADE tegen *vaste Premiën zonder Inleggelden.*

HH. Landeigenaars, Landbouwers, Warmoeziers, Bloemisten en verdere *Belanghebbenden*, worden op deze *Binnenlandsche Maatschappij* opmerkzaam gemaakt en gelieven dezelven zich omtrent de **Premiën** en ter bekoming van alle verdere inlichtingen te vervoegen bij de Agenten der *Nederlandsche Maatschappij van Brandverzekering* in de verschillende Gemeenten van ons Rijk.

AANBESTEDING.

Dijkgraaf en Hoog-Heemraden van WATERLAND, zullen op Vrijdag den 22sten Mei 1857, des namiddags ten een ure, aan *het Gemeenlandshuis*, te Monnickendam, publiek **Aanbesteden:**

1. Het verhoogen van twee gedeelten van den WATERLANDSCHEN ZEEDIJK, met het gedeeltelijk verleggen van STEENGLOOIJING en daarstellen van STEENOEVERWERK, alsmede tot het leveren van GRINT en PUIN, aan den Zeedijk en Oudelandsdijk.
2. Het verzwaren en verhoogen van den KOLKDIJK, bij de Rijpermolen, alsmede het veranderen der beide RIJPERMOLENS in hellende *Vijzel-Watermolens.*

In verschillende Perceelen.

De Bestekken, waarnaar bovengenoemde Werken worden aanbesteed, zullende 8 dagen bevorens, ter plaatse alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken worden nedergelegd, ter lezing liggen.

Nadre informatien zijn te bekomen, bij de Opzigters D. KOOY en J. VAN LEEUWEN Az., zullen op Woensdag den 20sten dezer, de noodige aanwijzing worden gedaan, beginnende te Monnickendam, des morgens ten 9 ure.

***** Hoofd-Dépôt van Groninger SUCADE KOEK, van den Heer E. FABER.**

Door kwitering mijner Affaire, heeft de ondergeteekende de eer te berigten dat hij gemeld Dépôt heeft overgedaan aan den Heer J. L. HUYSEN, St. Jansweg.

Zijne geëerde begunstigers dank zeggende voor het vertrouwen dat hij heeft mogen ondervinden, wijl hij tevens zal voortgaan zijne Affaire in Coloniale Waren in de Zandpoort uit te oefenen en zich aldaar bij hernieuwing aan de geachte ingezetenen aanbeveelt. J. A. J. HUYSEN.

Haarlem, 14 Mei 1857.

HôTEL BELLE VUE,

te BENTHEIM.

Ondergeteekende recommandeert hierdoor zijn, in deze Stad aan het Kasteel gelegen HôTEL *DE BELLE VUE*, voorheen Logement *Reunp* aan een geëerd Reizend Publiek, als ook in het bijzonder aan alle dengenen, welke de Baden alhier bezoeken.

Gedurende den saisoentijd dagelijks des morgens Rijtuigen naar het Bad. Bediening prompt en billijk. Bestelling van Localen voor den Badtijd verzoekt hij, vooraf bij hem te willen maken.

ED. CORDES, Logementhouder.

M. H. F. Cohen,

Dentiste te Amsterdam, Vervaardiger van Kunsttanden, is Maandag den 18den Mei 1857, te Haarlem te spreken en ook te ontbieden in het Hôtel *de Leeuwrik*, van Mejufvr. *Quinterne*, en verders dagelijks ten zijnen Huize, Heiligeweg, bij de Kalverstraat, 233, te Amsterdam.

*** Ter gelegenheid der Delftsche Paardenmarkt den 3den Junij a. s. zal door P. BERKHOUT, Stalhouder in *de Prins* aldaar, worden gehouden eene

HARDDRAVERIJ.

De Prijzen enz. zullen nader bekend worden gemaakt.

***** BINN'S-MEST.**

Even goed maar beter koop dan **Guano**, de duizend Ned. ponden voor *f* 76,00, vrij bezorgd aan boord. Te bekomen bij de HH. P. A. VAN ES & Co., Bierhaven, te Rotterdam.

*** Een gepensioneerd Ambtenaar, verlangt zoo spoedig mogelijk tegen *f* 180 of hoogstens *f* 200 's jaars, bij Burger- of Boerenlieden, onverschillig waar, KOST, INWONING, BEWASSCHING, VUUR, LICHT, VRIJE SLAAPKAMER en des verkiezende Gezellig Verkeer, zijnde bekwaam en genegen te Administreren, doch dan tegen eenige afkorting. Brieven *franco*, onder Lett. A. Z., bij den Boekhandelaar W. C. WANSLEVEN, te Zutphen.

*** Bij A. C. KRUSEMAN, te *Haarlem*, komt van de pers:

HISTORISCHE NOVELLEN,

DOOR

Mevr. A. L. G. BOSBOOM-TOUSSAINT.

Inhoud: De van Beverens. — *Jan Woutersz. van Cuyck*, Kunstschilder en Martelaar. — Des Konings Vriend. — De Haarlemsche Arria. — De Baron *Lubrecht Turk van Hemert*, als bevelhebber te Grave. — Een Alkmaarder te Praag. — Eene herinnering aan eene beroemde Vrouw.

Prijs .... *f* 3,20.

*** De Ondergeteekende heeft bij alle Boekhandelaars des Rijks, de Inteekening open gesteld, op het door hem uitgegeven

TOLLENS-ALBUM.

In eene reeks van VIJF EN TWINTIG GROOTE PLATEN, alle naar oorspronkelijke teekeningen van onze eerste Kunstenaars, zal dit Album de voornaamste Tafereelen bevatten uit den rijken schat van Tollen's dichterlijke werken. De Uitgever hoopt door de bezorging van dit keurig Plaatwerk, waarvan de uitvoering aan de Koninklijke Steendrukkerij van den Heer C. W. MIELING is toevertrouwd, onzen grooten Volksdichter een waardig en blijvend gedenkteeken op te rigten, en, vertrouwende op eene algemeene belangstelling, neemt hij de vrijheid tot Inteekening uittenoodigen op de volgende billijke voorwaarden.

De Uitgave zal geschieden in vijf Afleveringen, elk vijf Platen bevattende.

De prijs van elke dier Afleveringen is voor de Inteekenaren *f* 1,60. Bij de eerste ontvangen zij GRATIS eene portefeuille en bij de laatste Titel, Inhoud en verder Letterkundig Bijwerk, zoodat het geheel compleete werk hun in geen geval meer dan Acht Gulden zal kosten.

De Proefplaat: **DE ECHTSCHEIDING**, naar Ch. ROCHUSSEN, is alom ter bezigtiging voorhanden.

J. C. LOMAN JR.

*** Bij A. C. KRUSEMAN, te *Haarlem*, komt van de pers:

VRAGEN EN ANTWOORDEN
BRIEVEN OVER DEN BIJBEL

UITGEGEVEN DOOR

CD. BUSKEN HUET.

EERSTE AFLEVERING.

Deze **BRIEVEN OVER DEN BIJBEL** worden uitgegeven in Maandelijksche Afleveringen van twee vel druks, of 32 Bladzijden. Elke Aflevering kost 30 Cents. Voorloopig wordt het getal op *twaalf* bepaald, die een op zich zelf staand Boekdeel vormen. Afzonderlijke Afleveringen zijn niet te verkrijgen. De uitgave gaat van heden af geregeld voort.

***** TE HUUR TERSTOND:**

Het aangenaam gelegen ZOMER- en WINTERVERBLIJF *NA-RUST*, met Stalling voor twee Paarden en ruim Koetshuis, aan den Loosduinschen Straatweg nabij 's Gravenhage. Dagelijks te zien en te bevragen op den Huize *Rust-Hoek* daarneven. Brieven *franco*.

***** Door vertrek naar elders UIT DE HAND TE KOOP, om met 1 Augustus 1857 te aanvaarden:**

Een extra kapitaal voor eenige jaren nieuw gebouwde goed beklante en bijzonder wel ter nering staande BROODBAKKERIJ en WINKELHUIS, ook zeer geschikt integrigten tot andere Affaires, met 4 KORENBERGEN en groote vruchtbare TUIN, staande in het volkrijk aan den Straatweg gelegen Dorp Scherpenzeel, Provincie Gelderland: met *franco* Brieven te bevragen bij den Notaris VAN HILTEN, aldaar.

*** PIETER VAN WAVEREN JANSZOON, als lasthebbende van zijn' principaal, zal, op Dingsdag 19 Mei 1857, des morgens *tien* uren te Hillegom, in den Tuin van de Wed^e^. DE NIJS, aan de Beek, presenteren te Verkoopen:

300 soorten uitmuntend te veld staande *Fijne Late* TULPEN waaronder: *David Louis XVI* enz.

*** Te Velsen op Wijker-oog: Publieke Verkooping op Vrijdag 22 Mei 1857 's morgens om 10 uren van eene groote partij AFBRAAK, als Deuren, Ramen, Kozijnen, Balken, Ribben, Vloer- en Zolderdeelen, Schothout, Dakpannen en gebikte Metselsteenen.

*** VERKOOPING DER COLLECTIEN

LATE TULPEN, BIJBLOEMEN en BIZARDEN, PERROQUET TULPEN, dubbelde TULPEN, benevens eenige TURKSCHE RANUNKELS, *van* ***GEBROEDERS VEEN & COMP.,***

op Maandag den 18den Mei 1857, des morgens ten 10 ure, precies op den Tuin van *P. Eldering*, aan de Houtvaart, te Overveen, door A. ROOZEN en A. ROOZEN JR.

***** IN HAARLEM VERKOOPING, in het Lokaal.**

ENGESMET & SARLET, zullen Verkooping houden Dingsdag den 19den Mei 1857 en volgende dagen, (*als vervolg op de Verkooping van 12 Mei*) van: Eene groote en solide partij HUISRAAD, MEUBELEN en INBOEDEL, waarbij een welloopend Billard met Toebehooren, Mangels, Persen, Mahonyhouten en geschilderde Meubelen, Pendules, Spiegels, Porselein waaronder een echt ruim geassorteerd Doorniksch Tafel-Servies met de Servetrand en een oud Engelsch Dessert-Servies, Verlakt-, zwaar Koper-, Tin- en IJzerwerk, waaronder een Spaaroven en Geldkisten, Linnen en Kleederen, goed gevulde Bedden, Smirnasche Tapijten en Vloerkleeden en Forto-Piano's. Voorts eene partij MASSIEF MAHONYHOUTEN DEELEN, zeer fraai BLOEMMAHONYHOUT FINEER in PLATEN, alsmede eene partij RUSTIKE VOORWERPEN, bestaande in Piramiden, Tafels, Bloemenmanden, Bakken enz.; eene partij zeer goede BOEKEN, waaronder voorkomen: Werken van *Chomel, Mobach, Cats, Luyken, Bilderdijk, Feith, Schröck* en anderen, meerendeels gebonden in zeer nette half Eng. Banden, een veel en zeer duidelijk sprekende PARAQUIT, en hetgeen verder aangeboden zal worden. Daags voor de Verkooping te zien.

De orde van verkoop, aanwijzende hetgeen elken dag verkocht zal worden, is verkrijgbaar.

***** VERKOOPING TE SPAARNDAM,**

op Vrijdag den 5den Junij 1857, des middags ten 12 ure, ten Huize van *Cornelis Willemse*, Kastelein in de Herberg *het Scheepje*, ten overstaan van den te Haarlem residerenden Notaris Æ. WALAARDT SACRÉ, van den OPSTAL van 2 Roeden, 30 Ellen GROND, gelegen te Spaarndam, benoorden het Kanaaltje naar de kleine Sluis, en ten westen van de Sluis, bestaande in een gebouw ingerigt voor drie afonderlijke ARBEIDERS-WONINGEN, bevattende vijf Kamers, met Zolders en verdere aanhoorigheden, zijnde het Zuid-oostelijk gedeelte van het Perceel Kadastraal bekend in Sectie A. onder Nummero 21, in het geheel groot 7 Roeden, 20 Ellen; de condition van verkoop, zullen drie dagen te voren te zien zijn ten Kantore van den Notaris voornoemd, in de Groote Houtstraat te Haarlem en nadere inlichtingen te bekomen bij den Heer P. VAN CAMPEN, te Spaarndam. *Zegt het voort.*

*** De Notarissen A. R. VAN VOORST te Heerenveen, en A. WITHOLT te Sexbierum, zullen op Dinsdag den 26sten Mei 1857, des namiddags 5 uren, in *het Heeren-Logement* bij den Heer *W. Jorissen* te Heerenveen, door beschrijving, presenteren te verkoopen:

Het in de laatste jaren veel verbeterd Landgoed *HEREMA*, bestaande uit een solied gebouwd LANDHUIS, met 10 groote en kleine Kamers, Koetshuis, Paarden- en Koeijen Stallen, Loods voor Zoden, Brandstof en andere Berging, Moestuin, Vrucht-Boomgaarden, Wandelbosschen, Water- en andere partijen, WEI- en BOUWLANDEN, met al derzelver Stam- en opgaande Boomen, Kaphout en Heester Gewassen, alles ter grootte van 5 Bunders, 70 Roeden en 80 Ellen, aan de groote Kruisroute van Leeuwarden op Zwolle, en van de Lemmer op Groningen, aan den Straatweg te Oudeschoot, bij Oranjewoud en Heerenveen, den 1sten November dezes jaars vrij te aanvaarden, en op door eerstgenoemden Notaris af te geven Toegang-Kaartjes, daags vóór en op den Verkoopdag, van des morgens 11 tot des namiddags 3 uren te bezigtigen, bij wien inmiddels op *franco* aanvrage, Verkoopboekjes met Kaartjes en inlichtingen zijn te bekomen.

***** Voor 40 Cents in plaats van 90 Cents.**

Zes GEWIJDE WOORDEN uit eene Nederlandsche Alphabetische Chrestomatie. Uit in- en uitlandsche Proza-schrijvers.

Een werk voor Christ' en Jood, voor Jan en Alleman,
Die 't ware en goede en schoon .... die Godsvrucht minnen kan.

door **Jonkhr. Mr. J. F. VAN BREUGEL.** 94 bladz. in 8°.

Nog slechts 10 *Expl. te bekomen van:*

GEDENK AAN UWE BESTEMMING.

Eene waarheidzoekende en waarheidlievende bijdrage tot de Geschiedenis des Hemels, der Aarde en van den Mensch, mitsgaders van de lotgevallen, ontwikkeling en beschaving der afstammelingen van dien Mensch tot en met den Zondvloed, voorzien van 2 Tabellen. Door denzelfden schrijver. In Carton, 195 Bladz. 8°. Prijs *f* 2,—. Voorhanden en te ontbieden bij P. C. HOOG, te Rotterdam.

*** Bij MARTINUS NIJHOFF te 's Gravenhage ziet het licht:

Mr. J. VAN LENNEP, de uitlegging der woorden **BESLOTEN PLAATSEN** in Art. 167 der Grondwet beschouwd. Gr. 8vo Prijs *f* 0,20.

BESLOTEN PLAATSEN. Regtsgeding van den Heer *H. ter Vaarwerk*, met de adviezen van Prof. *de Vries, Jonkbloed*, enz. enz. Gr. 8vo *f* 0,80.

Te Haarlem bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN

Behoort bij de

HAARLEMSCHE COURANT

van 16 Mei 1857.

De redevoering van Z. E. den Minister van Financien, betreffende het belastingstelsel in de bijeenkomst van de Tweede-Kamer der Staten-generaal van den 12den Mei ll. gehouden, luidde als volgt:

Door den geachten Voorzitter is aan deze Vergadering kennis gegeven dat het Zijne Majesteit onzen geëerbiedigden Koning behaagd heeft, bij boodschap van den 8sten dezer, aan u ter overweging aan te bieden een ontwerp van wet, behelzende eene nieuwe regeling der belasting op het personeel. Alvorens dat ontwerp in de afdeelingen onderzocht worde, acht de Regering het wenschelijk de redenen uiteen te zetten die haar tot deze voordragt geleid hebben, in verband met andere wets-ontwerpen, waarvan sommige reeds bij deze Vergadering aanhangig zijn en andere achtereenvolgens aan uw onderzoek zullen onderworpen worden. Tot dat einde het woord gevraagd hebbende, zij het mij vergund daarbij uwe welwillende aandacht in te roepen, daar het onderwerp uit den aard der zaak tot eenige niet geheel te vermijden wijdloopigheid aanleiding moet geven. Zal echter het thans aangeboden wets-ontwerp van den aanvang des onderzoeks af juist beoordeeld worden, dan is het noodig u bekend te stellen met de motiven, die de Regering geleid hebben, met het doel dat zij wenscht te bereiken.

Bij het onderzoek der wet op de middelen voor het loopende jaar, werd in de afdeelingen door vele leden gewezen op de noodzakelijkheid eener naar vaste beginselen doorgezette herziening van ons belastingstelsel. De bestaande belastingen, beweerde men, zijn niet in behoorlijke evenredigheid onder de ingezetenen verdeeld, de werking van verscheiden onzer belastingwetten is verderfelijk voor de nijverheid of in andere opzigten nadeelig voor het welzijn der natie; veel ontbreekt er aan een behoorlijk verband tusschen de Rijks- en plaatselijke belastingen. Alhoewel nu de Regering deze veroordeelende beschouwingen geenszins zoo algemeen beaamde, verklaarde ik mij desniettemin bij de discussien over de wet op de middelen, geenszins ongenegen aan eene herziening van ons belastingstelsel de hand te leenen. Ik voegde er echter bij dat men van mij niet moest verwachten eene totale gelijktijdige herziening van alle mogelijke wetten, want dat men in de eerste plaats er zich toe zou moeten bepalen om die belastingen te herzien, die met het herstel der gemeentebelastingen in verband zullen gebragt worden.

Ziedaar nu reeds het standpunt aangewezen, waarvan de Regering uitging bij het ontwerpen der nieuwe wet op de personele belasting: hare herziening, ook wegens vele andere redenen wenschelijk, moest tevens dienstbaar gemaakt worden aan het oogmerk, om het verband te herstellen tusschen Rijks- en gemeente-belastingen, door de afschaffing van den accijns op het gemaal op vele plaatsen plotseling verbroken. Door eene herziening der wet op het personeel echter alleen kan niet genoegzaam voorzien worden in den finantiëlen nood van vele gemeenten. Er zullen dus ook nog andere maatregelen aan u tot dat einde worden voorgesteld. Vergunt mij echter, alvorens tot de ontwikkeling daarvan over te gaan, een blik in ons belastingstelsel in get algemeen te werpen.

Niets is gemakkelijker dan in algemeene trekken eene zaak af te keuren. Zoo is meer dan eens luide het oordeel uitgesproken, „dat de groote gebreken die ons belastingstelsel aankleven, niet kunnen worden ontkend." Waar bepaalde gebreken kunnen aangewezen worden, is het de pligt der Regering verbetering aan te brengen. Terwijl zij zich geenszins ontveinst dat vele wetten hier en daar voor verbetering vatbaar zijn, is het echter de vraag of het juist is, zoo in het algemeen aan te nemen dat groote gebreken aan het geheele stelsel kleven. Onder belastingstelsel toch in het algemeen, moet ik begrijpen, al de belastingen te zamen genomen en de verhouding waarin ze tot elkander staan terwijl het verder een punt van onderzoek moet uitmaken, of onder de belastingen zelve er zich eenige bevinden, die bepaald verderfelijk of nadeelig moeten geacht worden.

Indien het nu in het algemeen de pligt is van den staatsman om de lessen van wetenschap op het gebied van belastingen niet te verwaarloozen, zoo rust dan toch ook niet minder op hem de taak om te onderzoeken, of gewoonten en behoeften des volks eene zuivere toepassing dier Wetenschap toelaten. Niemand toch zal met grond kunnen ontkennen, dat elk belastingstelsel niet alleen beheerscht wordt door de behoeften der schatkist, maar ook uit de gewoonten van den landaar zijne natuurlijke ontwikkeling heeft verkregen. Van daar dan ook het groote verschil tusschen belastingstelsels van verschillende Staten, wier wetgevers, hoewel niet blind voor de lessen der wetenschap, desniettemin veel behielden dat door de ondervinding en gewoonte als het ware geijkt was geworden.

Meer welligt nog dan in eenig ander land, hebben beide omstandigheden in Nederland haren invloed uitgeoefend. Afkeerig van elke belasting op bezittingen of inkomsten, vooral wanneer die duurzaam werd geheven, heeft de bevolking hier te lande zich reeds voorlang een stelsel van belastingen gekozen, dat in de hoofdtrekken nog bestaat. Naar mate de behoeften dit vorderden, werden vooral de voorwerpen van verbruik meer en meer belast: de voornaamste levensbehoeften werden niet gespaard; zij werden zelfs bij voorkeur belast, uit hoofde van de groote behoefte van de dienst en omdat niemand er zich aan kon onttrekken.

Bij de gemeenten nu werd dat stelsel niet alleen mede omhelsd, maar dikwijls nog meer dan bij den Staat overdreven.

Wanneer wij nu de huishouding van onzen Staat op het tegenwoordig standpunt nagaan, dan voorzeker kan niet ontkend worden dat groote sommen bijeengebragt, belangrijke offers van de ingezetenen gevraagd moeten worden om in al de behoeften te voorzien. In de onderdeelen afdalende, moet men echter erkennen dat nergens in onze begrootingen van staatsuitgaven weelde heerscht dat meestal alleen in het hoogst noodige wordt voorzien, veel wat nuttig en wenschelijk is tot later tijd wordt verschoven, en al de bezoldigingen zoodanig zijn bepaald, dat met weinig uitzonderingen bijna geen staatsambt zoo beloond wordt, dat hij, die het vervult, den stand in de maatschappij, welken dat ambt hem aanwijst, kan innemen, indien niet eigen middelen hem daarbij te hulp komen. De allerbelangrijkste som die voor de rentebetaling onzer nationale schuld blijft gevorderd worden, hoewel in de laatste jaren aanzienlijk verminderd, bedraagt nog steeds bijna de helft onzer begrooting van staatsuitgaven. Welk een bezwaar dit voor de huishouding van onzen Staat oplevert, valt in het oog, wanneer wij onzen toestand met dien van eenige naburige Staten vergelijken. Terwijl in den jare 1856 in Frankrijk de uitgaven der nationale schuld 29 per cent, in Belgie 26¾ per cent en in Pruissen slechts 11½ per cent van het totaal der staatsuitgaven uitmaakten, bedraagt bij ons het IXde hoofdstuk *A* thans nog 47½ per cent van het geheel der begrootingen van uitgaaf.

Wanneer men daarentegen het hoofdstuk der nationale schuld buiten beschouwing laat, en men vergelijkt de kosten der huishouding van onzen Staat met die van andere Rijken, dan kunnen wij den toets der vergelijking best doorstaan. Ik zal echter thans niet verder in deze zaak indringen, die, zal zij tot eene juiste beoordeeling leiden, niet door eenige algemeene cijfers kan aangetoond worden, terwijl het afdalen in bijzonderheden ons thans te ver zou leiden, en voor het betoog, dat ik mij voorstel hier te leveren, ook minder noodzakelijk is.

Genoeg zij het hier op den voorgrond te stellen, dat de dure doch heilige pligt die op ons rust, om de verbindtenissen die de Staat der Nederlanden heeft aangegaan trouw ten uitvoer te brengen, de Regering en de Staten-Generaal noodzaakt telken jare belangrijke bijdragen voor de huishouding van den Staat van de ingezetenen te vorderen.

In het voorbijgaan moet ik daarbij twee opmerkingen voegen.

Vooreerst vlei ik mij, dat in den loop dezer zitting, op voordragt van mijnen geachten ambtgenoot voor de Binnenlandsche Zaken en van mij, door Onzen geëerbiedigden Koning wets-ontwerpen zullen worden aangeboden, die, zoo zij de goedkeuring der Staten-Generaal wegdragen, belangrijke sommen zullen aanwijzen voor andere doeleinden dan schulddelging, doch daardoor het vooruitzigt wegnemen om in de eerstvolgende jaren den rentelast aanzienlijk te zien verminderen, gelijk dit in de laatste jaren op zulk eenen belangrijken voet heeft plaats gehad

Uit dien hoofde is dus in de eerste jaren op eene belangrijke vermindering van het cijfer van het IXde hoofdstuk *A* niet te rekenen, terwijl de toenemende duurte van vele levensbehoeften en materialen op de andere hoofdstukken eer verhooging dan vermindering van uitgaven kan doen verwachten.

De tweede algemeene aanmerking is deze. Wanneer ik over ons belastingstelsel spreek, dan heb ik alleen het oog op die middelen, die werkelijk als zoodanig zijn te beschouwen, doch welker opbrengst nog geenszins voldoende is om al onze staatsuitgaven te dekken. Onder het bedrag toch van *f* 72,762,421,28⁵, hetwelk voor de dienst van het loopende jaar is geraamd, vinden wij ruim *f* 3,800,000 wegens verschillende bronnen van inkomsten voor den staat, die niet als belastingen zijn te beschouwen. Doch bovendien vinden wij onder de middelen voor dit jaar, zoo als u overbekend is, de hoogst aanzienlijke som van *f* 15,300,000 voortkomende uit de baten der overzeesche bezittingen. Indien ik van het laatste hier gewag maak, dan is zulks omdat bij gedachtenwisseling over onze middelen, er gedurig en te regt op gewezen is, dat ons belangstelsel ook in verband met onze koloniale baten moet beschouwd worden. Het komt mij dus voor hier de plaats te zijn, de verklaring af te leggen, dat ik ten opzigte van het aandeel dat onze Oost-Indische baten in de middelen van het moederland moeten dragen, niet van gevoelen ben veranderd. Terwijl ook ik het beginsel aankleef, dat niet meer aan belastingen moet geheven worden dan door de welbegrepen behoeften onzer maatschappij wordt geregtvaardigd; evenzeer moet ik mij verklaren tegen elken aandrang, om door afschaffing van belasting het evenwigt onzer finantien meer dan thans afhankelijk te maken van de koloniale baten.

Moge het al wenschelijk zijn den druk van belasting eenigzins te verplaatsen, dat de som van lasten voor de bevolking thans te hoog zou zijn kan ik niet beamen, vooral niet wanneer ik naga hoe bij meerdere welvaart, toegenomen bevolking en aangroeijing van kapitaal-vermogen belangrijke belastingen zijn afgeschaft, die in tijden van minder welvaart werden gedragen.

Voor het nationaal crediet, dien grooten en onmisbaren steunpilaar van volks welvaart, is een goed belastingstelsel onmisbaar: zonder dat kan niemand er op rekenen dat de Staat duurzaam aan zijne geldelijke verpligtingen zal voldoen.

Dat alles nu wordt in de waagschaal gesteld, wanneer men, te veel op koloniale bijdragen bouwende, onbedacht belastingen afschaft, belastingen welker opbrengst bij druk van tijden misschien eenigzins kan teruggaan, doch die nooit tot zulke onzekere uitkomsten kunnen leiden als het te veel steunen op producten wier hoeveelheid een onzeker is als hun verkoopprijs, waarop omstandigheden zoowel op eigen bodem als in den vreemde, geheel onafhankelijk van onze wil en buiten ons bereik, den meest verderfelijken invloed kunnen uitoefenen; terwijl ten slotte ook niet mag vergeten worden, dat het beheer onzer kolonien jaarlijks aanzienlijk meer kosten na zich sleept, ten gevolge waarvan het batig saldo in dezelfde evenredigheid kan verminderen.

Op grond van dat alles, moeten, naar mijne wijze van beschouwing, de koloniale bijdragen welke jaarlijks in onze wet op de middelen worden opgenomen, het oude cijfer van 14½ millioen slechts zoolang overtreffen als buitengewone offers tot herstel onzer marine worden gevorderd. Indien wij nu aannemen, hetgeen waarschijnlijk niet veel van de wezenlijkheid zal verschillen, dat onze marine, in normalen toestand gebragt en van het noodige materiaal voorzien, ongeveer 6½ millioen 's jaars zal blijven kosten, dan moet naar mijne overtuiging uit de Oost-Indische baten boven de sedert jaren vast aangenomen som van 14½ millioen, niets meer ten behoeve der begrootingen van het moederland worden genomen, dan de som waarmede de begrooting van Marine het bedrag van 6½ millioen zal overtreffen. Deze gedragslijn hoop ik te blijven volgen, zoolang het Zijner Majesteit behagen zal mij aan het hoofd van het Departement van Finantien te behouden, en ik verheug mij dat tot nu toe de meerderheid der Staten-Generaal zich daarmede is blijven vereenigen. Van harte hoop ik dat de overtuiging meer en meer veld moge winnen, dat het onwrikbaar vasthouden aan dien regel voor een goed beheer onzer finantien van overwegend gewigt is. Ja, Mijne Heeren, misschien zult gij mij van overdrijving beschuldigen, doch ik moet hier rondborstig verklaren, dat het mijne innige overtuiging is, dat zij die grootere bijdragen uit onze overzeesche bezittingen in de jaarlijksche begrootingen willen opnemen, de eerste hand leggen aan eene slooping van onze finantien.

Wanneer wij nu tot het punt waarvan wij uitgingen terugkeeren, dan blijkt uit hetgeen ik hierboven de eer had u in herinnering te brengen, dat om in eene behoefte van bijna 73 millioenen te voorzien, geen *f* 54,000,000 aan belastingen worden uitgeschreven.

Als wij nu de verschillende belastingen nagaan, die geheven moeten worden om die nog zeer aanzienlijke som 's jaars door ruim 3 millioen ingezetenen bijeen te doen brengen, dan ontmoeten wij eenige hoofdgroepen; de directe belastingen, die op bepaalde tijden des jaars moeten betaald worden door hen die het belaste voorwerp gebruiken of het belaste beroep uitoefenen; de indirecte belastingen, die betaald worden bij het volvoeren van bij de wet aangewezen handelingen; de invoerregten en accijnsen die verscholen liggen in den prijs van het belaste voorwerp en dus bij verbruik, al zij het dan meer of min ongemerkt, worden opgebragt.

Reeds dadelijk doet zich de vraag op, wanneer door een betrekkelijk klein getal inwoners aanzienlijke sommen moeten bijeengebragt worden om in de behoeften van den Staat te voorzien, of het dan verkieslijk is de belastingen van velerlei aard te doen zijn, dan wel die op weinige voorwerpen te concentreren. In het afgetrokkene beschouwd, is zeker de beste belasting, die waarin elk naar zijn vermogen bijdraagt en waaraan de geringste kosten van heffing zijn verbonden. Door hen die ons belastingstelsel afkeuren, hoort men dikwijls eene belasting op de inkomsten, als voldoende aan de bovenvermelde eischen, met warmte aanprijzen. Hoe schoon ook in theorie, blijkt zij echter in praktijk in vele opzigten te falen. Niet dat men geene belasting kan heffen, waaraan men den naam van income-taxt geeft, doch wanneer men haar in alle bijzonderheden nagaat, dan blijkt het al spoedig dat het beginsel niet in zijne volle zuiverheid is toegepast. Bij de invoering eener inkomsten-belasting toch heeft men tusschen twee groote wegen te kiezen, door óf genoegzaam alles aan de goede trouw der belastingschuldigen over te laten óf wel in de meest inquistoriale bepalingen te vervallen. Slaat men den eersten weg in, dan geeft men aan den min naauwgezetten man als het ware een privilegie in het stuk van belastingen (bij de Grondwet verboden) boven hem die naar pligt en geweten handelt. En dat het getal der eersten zoo gering zou zijn; dat ze als uitzondering moeten beschouwd worden, zulks vrees ik dat men zich niet moet voorstellen. Wanneer ieder in zijnen kring rondziet, dan zal hij ligt menschen ontmoeten, die op den naam van eerlijk hoogen prijs stellen, die in dagelijkschen handel en wandel naauwgezetheid aan den dag leggen, en desniettemin, waar het belastingen geldt, een zeer ruim geweten hebben. In het dagelijksche leven komen daar dikwijls voorbeelden van voor. Toen de welbekende leening van 1844, die den grondslag tot herstel onzer finantien heeft gelegd, was volteekend, heeft men meer dan een zich hooren beroemen dat hij zich daaraan had onttrokken. Ik heb nooit, waar dit in mijne tegenwoordigheid gebeurde, mijne afkeuring deswege verbloemd. Het heeft mij echter, lang vóór dat ik met het bestuur van 's lands geldmiddelen werd belast, de overtuiging gegeven dat, waar het belastingen geldt, velen minder kiesch zijn dan in andere handelingen des gewonen levens. Die overtuiging is, ik moet het tot mijn leedwezen betuigen, in mijne tegenwoordige betrekking zeer versterkt. Zal dus eene income-tax eene belasting zijn die werkelijk van allen zonder onderscheid, in verhouding tot hunne inkomsten wordt geheven, dan moet men haar tot de meest inquisitoriale van alle belastingen maken. Hierboven zeide ik, dat de belastingen met de zeden en gewoonten van den landaard in overeenstemming moeten zijn. De wetgever kan deze niet straffeloos over het hoofd zien. Nu is er niets dat onzen landaard meer tegen de borst stuit dan het blootleggen van fortuin en middelen. Hoe velen zijn er niet die van hun fortuin voor kinderen en bloedverwanten een diep geheim maken?

Eene inkomsten-belasting in hare volle zuiverheid toe te passen, zal dus wel altijd tot de onmogelijkheden blijven behooren. Een groot aantal ingezetenen blijft er buiten, omdat zij niet in staat zijn, iets in contante specien op te brengen; een ander groot aantal kan haar meer of min ontduiken of er zich zelfs door verandering van woonplaats geheel aan onttrekken. Van daar dan ook, dat de meeste hoofdelijke omslagen, bij de gemeenten ingevoerd, geene zuivere inkomsten-belasting zijn, maar verbloemde verhooging der belasting op het personeel.

Dat overigens de income-tax in Engeland meer en meer bestrijding vindt, behoef ik u niet te herinneren. In de praktijk blijkt bovendien, dat, waar veel opgebragt moet worden, op zoodanige wijs niet genoeg in de behoeften van den Staat kan voorzien worden. Noodwendig dus ziet men zich gedwongen, de belastingen zoo te verdeelen, dat ze op verschillende tijden des jaars en bij verschillende omstandigheden worden opgebragt en tevens, dat allen zonder onderscheid, dus ook zij van wie men niet op bepaalde tijden, eene zekere somme gelds, hoe gering die ook zij, kan invorderen, toch ongemerkt hun penningske in de schatkist aanbrengen, hetgeen verborgen zit in den prijs van eenige voorwerpen onmisbaar voor de dagelijksche behoeften van elk mensch. Wanneer nu door een zamenloop van omstandigheden, zoo als in de laatste jaren, de prijs van alle levensbehoeften toeneemt, zonder dat de dagloonen in dezelfde evenredigheid vermeerderen, dan moet de zorg der Regering zijn, in de eerste plaats het oog te rigten naar hen, die het meest daaronder lijden en te onderzoeken of de belasting, die van voorwerpen van dagelijksch gebruik wordt geheven, den prijs van die voorwerpen ook te veel verhoogt.

Indien nu hier de omstandigheid bijkomt, zoo als in ons gezegend vaderland, dat men tot verligting van lasten kan overgaan, dan is niets natuurlijker dan in tijden van algemeene duurte, vooral van de eerste behoefte van den mensch, van het brood, die belasting af te schaffen, welke den prijs van dat voorwerp verhoogt. Te meer reden was er om daartoe over te gaan, omdat voor vele, en daaronder zeer onbemiddelde ingezetenen, deze belasting niet altijd in het voorwerp verscholen was, want ook hij die de geringste hoeveelheid graan in meel wilde laten verwerken, moest zijn offer aan den fiscus brengen, en dikwijls voor den verbruiker lastige formaliteiten vervullen, zoodat bij de duurte van het overige, dit geldelijk offer voor den landbewoner dubbel zwaar moest wegen.

Moet echter de Regering, om consequent te zijn, nu de accijns op het gemaal is afgeschaft, voortgaan met accijnsen uit de rij der middelen te doen verdwijnen? Ziedaar eene vraag, waarbij het noodig zal zijn een oogenblik stil te staan. Daarbij moet in de eerste plaats niet uit het oog verloren worden, dat thans geene sprake kan zijn van eenige millioenen minder te heffen. Door de aanzienlijke afschaffingen, die reeds hebben plaats gehad, zijn wij thans tot een punt genaderd dat, behalve de vermindering van eene belasting met eenige tonnen gouds, waarover straks nader, aan eene aanzienlijke afschaffing van belasting niet valt te denken. De toestand is dus nu geheel anders dan in 1855, toen de accijns op het gemaal is afgeschaft geworden zonder eenig belangrijk equivalent daarvoor in de plaats te stellen. Thans zou zulks niet het geval zijn. Voor afschaffing van eenen belangrijken accijns zou men eene andere belasting in het leven moeten roepen, of wel eene of meer bestaande zeer moeten verzwaren.

Is er voldoende noodzakelijkheid om tot zulk een maatregel over te gaan?

Tot beantwoording dezer vraag kan men in de eerste plaats onderzoeken of de verbruiksbelastingen, dat is de accijnsen benevens de regten op den in- en uitvoer, eene te ruime plaats in ons belastingstelsel innemen, eene te overwegende drukking uitoefenen.

Wanneer wij eenen terugblik op onze belastingen werpen, dan valt reeds dadelijk in het oog dat bij vermindering of afschaffing van belasting in de laatste jaren altijd die belastingen, welke op den prijs der waren invloed uitoefenden, bij voorkeur werden aangetast, waardoor men dus achtereenvolgens hersteld heeft de fout, waarin men vroeger was vervallen, om de voornaamste levensbehoeften meer en meer met belastingen te bezwaren.

Ik laat de afschaffing der tonnegelden van de zeeschepen buiten beschouwing, die natuurlijk wel den prijs der aangevoerde goederen verhoogden, doch waartegenover eene evenredige verhooging van den accijns op de suiker staat; doch wijs u op de verminderde regten van in- en uitvoer, op de sedert eenige jaren niet plaats hebbende heffing van regten op de granen, op de afschaffing van den accijns op het schapen- en varkensvleesch, en eindelijk op de afschaffing van den accijns op het gemaal.

Terwijl deze aanzienlijke verminderingen of afschaffingen plaats vonden, is de opbrengst der directe belastingen en der overgeblevene indirecte, door verschillende oorzaken waarover ik thans niet zal uitweiden, steeds progessief geweest. Vergelijken wij bijv. het voorgaande jaar met het jaar 1836, daarvan juist twintig jaren verwijderd, dan vinden wij in 1836 het totaal van grondbelasting, personeel en patenten met de opcenten (toen geringer dan thans) *f* 16,095,624.27½, in 1856 *f* 19,634,105.83; de zegel-, registratie-, griffie-, hypotheek- en successieregten, in het eerstvermelde jaar *f* 7,5C6,539.04, in het laatste *f* 12,564,859.01. De regten op den in-, uit- en doorvoer, het tonnegeld der zeeschepen, de vuur-, ton- en bakengelden, benevens het formaatzegel, bragten in 1836 op *f* 3,216,068.99; de regten op den in- en uitvoer, de vuur-, ton- en bakengelden, benevens het formaatzegel, in 1856, *f* 3,538,851.01½. De accijnsen bragten *f* 15,796,670.06 op in 1836, en *f* 16,894,749.59 in 1856, en de waarborg der gouden en zilveren werken *f* 158,400.29½ in het eerste jaar en *f* 266,271.12 in het laatste.

Wanneer wij nu de hierboven genoemde belastingen te zamen tellen, dan bragten zij in 1836 *f* 42,773,302.65½, en in 1856 *f* 52,900,549.09½ op.

Vergelijken wij nu de opbrengst der accijnsen met het totaal der overige hierboven gemelde belastingen, dan zien wij dat de accijnsen thans slechts 32 per cent van al die belastingen opbrengen, terwijl zij vóór twintig jaren 37 per cent van dat totaal bedroegen.

Vergelijken wij de accijnsen uitsluitend met de directe belastingen, hetgeen zijn nut kan hebben bij den aandrang die dikwijls geopenbaard werd, om wat aan accijnsen wordt verminderd, zooveel mogelijk op de directe belastingen over te brengen, dan vinden wij dat de opbrengst dier beide middelen vóór twintig jaren bijna gelijk stond: zijnde de verhouding als 100 : 102. Thans daarentegen staat de opbrengst der accijnsen tot die der directe belastingen slechts als 100 : 117.

Nog meer valt het verschil van toestand in het oog, wanneer wij niet het totaal der accijnsen beschouwen, maar onze aandacht beperken tot die welke bepaaldelijk op de eerste levensbehoeften drukken: ik heb daarbij op het oog het geslagt, het zout, de zeep, de bieren en azijnen, de steenkolen, den turf en het gemaal; deze bragten in hoofdsom, opcenten (zoowel gewone als voor het Syndicaat) en collectief zegel in 1836 op *f* 10,924,739.55½; dezelfde belastingen in 1856, toen zich echter het gemaal niet meer daaronder bevond, *f* 8,932,079.32½. Zeer in het oog vallend is hier het verschil; terwijl in 1836 de accijns op die levensbehoeften tot de directe belastingen stond als 100 : 147, is thans de verhouding als 100 : 220.

Ik heb het nuttig geacht hierop te wijzen, opdat bij aandrang tot herziening van belastingen niet uit het oog worde verloren de zorg der Regering om elke verligting hoofdzakelijk te doen dienen tot ontheffing van de meest hulpbehoevende standen der maatschappij.

Wanneer wij tot vergelijking niet alleen het verledene tegenover het tegenwoordige stellen, maar ook een blik in het buitenland werpen, dan zullen wij tot het besluit komen dat de verhouding der consumtive belastingen tot de directe in andere landen niet zoodanig is, dat wanneer wij het voetspoor van anderen wilden volgen, de accijnsen bij ons nog meer zouden moeten verminderen.

Daar onder invoerregten vele voorwerpen van dagelijksche behoeften vallen, is het noodig, tot vergelijking met andere landen, invoerregten en accijnsen bijeen te nemen. Wanneer wij dan ten onzent bijeenvoegen de regten op den in- en uitvoer, vuur-, ton- en bakengelden, formaatzegel en al de accijnsen, met inbegrip van opcenten, 10 ten honderd collectief zegel en vervoerbiljetten, dan vinden wij dat al die middelen te zamen in 1856 hebben opgebragt *f* 20,433,600.61½; terwijl de opbrengst van grondbelasting, personeel en patenten was *f* 19,634,105.83. De verbruikbelastingen stonden dus tot de directe belastingen als 100 : 96. De verhouding in Belgie verschilt weinig daarmede. Volgens het budget van 1856 werd aldaar de opbrengst der douanen en accijnsen gerekend op 34,288,600 francs en die der directe belastingen op 32,119,290 fr.; de verhouding was dus aldaar als 100 : 94.

In Frankrijk is de verhouding van douanen en accijnsen tot de directe belastingen veel hooger. Volgens het voorloopig budget van 1856 raamde men toen de opbrengst der grondbelasting, het personeel en de patenten op 429,493,302 francs; die der douanen en accijnsen op 561,437,000. De verhouding van verbruiksbelastingen tot directe was dus als 100 : 76.

In het Engelsche belastingstelsel nemen douanen en accijnsen eene nog veel ruimer plaats in. De bruto opbrengst der middelen voor het dienstjaar 1855/56 bevatte aan douanen en accijnsen 41,692,153 pond sterling, en aan directe belastingen 19,133,448 pd. st., zijnde dus in de verhouding van 100 : 46. Doch hierbij moet worden opgemerkt, dat reeds toen de income-tax tot de buitengewone hoogte van ruim 16 millioen pd. st. was opgevoerd; in 1854/55, toen die belasting ruim 13 millioen pd. st. bedroeg, was de verhouding van verbruiks- tot directe belastingen als 100 : 45, en in 1852, toen de income-tax zich tot eene opbrengst van 5½ millioen pd. st. bepaalde, was die verhouding als 100 : 25. Men ziet hieruit, dat bij het volk, dat in ontwikkeling van zeevaart, handel en nijverheid anderen altijd en te regt tot voorbeeld wordt gesteld, de verbruiksbelastingen eene oneindig grootere plaats innemen dan bij ons.

Ten aanzien van de vermindering der regten op den invoer meen ik hier niet onopgemerkt te moeten laten, dat de bevolking van Nederland daarin eene belangrijke vergoeding vindt, voor hetgeen sommigen zouden vermeenen dat hier nog te veel aan accijnsen wordt geheven.

Het stelsel van beschermende regten, hetwelk men hier meer en meer verlaten heeft, heeft toch de strekking, om den inlander, die niet in staat is de koopwaren tegen gelijke prijzen voort te brengen als daarvoor in het buitenland worden besteed, de gelegenheid te verschaffen om ondanks zijne hoogere prijzen, de voortbrengselen zijner industrie in het binnenlandsch verbruik af te leveren.

Beantwoordt dit stelsel aan het doel, dan worden daardoor de vreemde fabricaten geweerd, en, zoo die al in eene beperkte hoeveelheid, tegen betaling van hooge regten, in het verbruik worden afgeleverd, dan wordt niet alleen de prijs van het ingevoerde verhoogd met het bedrag dier regten, maar ook alle gelijksoortige inlandsche voortbrengselen ondergaan dezelfde prijsverhooging en de verbruikers worden daardoor wel niet cijnsbaar gemaakt aan de schatkist, maar daarentegen aan den beschermden voortbrenger.

Zoo ik mij veroorloofd heb, op deze erkende waarheid een oogenblik uwe aandacht te vestigen, zoo geschiedde zulks, om u te doen opmerken, dat zoodanig beschermend stelsel de bevolking aanzienlijke geldelijke offers oplegt, welke ligtelijk kunnen te boven gaan, hetgeen aan accijnsen van den Nederlander wordt geheven, terwijl thans voor hem alle buitenlandsche markten openstaan, van waar hij tegen zeer matige regten al datgene kan ontbieden, hetwelk niet tot even billijke prijzen hier te lande wordt voortgebragt. Bij de beoordeeling van ons belastingstelsel moet hetgeen door mijne geachte voorgangers op den weg van vrijen handel gedaan is, niet uit het oog worden verloren, terwijl ik mij vlei dat u weldra een voorstel zal worden aangeboden, waarbij op dien weg, op stelselmatige wijze, weder een belangrijke stap verder wordt gegaan.

Daar nu door hen, die ons belastingstelsel veroordeelen, gewoonlijk vooral op de verderfelijke werking der accijnsen wordt gewezen, heb ik het niet ongepast geacht bij het voorgaande stil te staan, ten einde u het bewijs te leveren dat de accijnsen en invoerregten in ons belastingstelsel geene te ruime plaats innemen en dat men dus ligt op het dwaalspoor zou geraken indien men vermeende een gedeelte van deze door directe belastingen te moeten vervangen. Waar veel moet bijgedragen worden, vergunt mij dit hier te herhalen, zal het altijd wijs zijn de lasten zooveel mogelijk te verdeelen. Terwijl niemand het kan wraken dat de Regering tot nu toe bij voorkeur die lasten heeft verligt, welke het meest op de geringere klassen drukten, gebiedt eene wijze staatkunde ook in dit opzigt niet te eenzijdig te handelen, maar den zamenhang van geheel ons volkswezen in dezen niet uit het oog te verliezen.

Het is niet voldoende dat het brood goedkoop zij; de ambachtsman en de daglooner moeten in staat zijn ook het minder dure brood te betalen. Het eenzijdige overbrengen van te veel lasten op die schouderen, welke men meent het meest te kunnen dragen, werkt weder zeer nadeelig terug op de mindere klassen. De ondervinding is daar om zulks met sprekende voorbeelden aan te toonen en wanneer men in de gemeenten, waar zware hoofdelijke omslagen zijn ingevoerd, vraagt of alleen zij, welke daarin dragen, daaronder gebukt gaan, dan zal het antwoord gereed zijn, dat niet minder daaronder lijden de kleine winkelier, de werkbaas en de ambachtsman, dan zij, die regtstreeks voor belangrijke sommen worden aangeslagen.

Doch, zullen misschien de bestrijders van ons belastingstelsel zeggen, wanneer men al het voorgaande in hoofdzaak mogt aannemen, en dus erkende dat het thans onraadzaam zou zijn verbruiksbelastingen door directe te vervangen, dan kan men nog geenszins toegeven, dat onze accijnsen zoodanig verdeeld zijn dat ze die voorwerpen treffen, welke daarvoor het meest geschikt zijn te achten.

Dikwijls toch heeft men er op gewezen dat de voortbrengende kracht en de grondstoffen onzer nijverheid vrij moeten zijn; dat alle beletselen, die onze accijnsen aan eene verbetering der volksvoeding in den weg leggen, moeten worden weggenomen; dat de breede zoom der middenklasse, welke haar van de armen scheidt, moet worden verligt. Wanneer men dus al toegeeft dat het niet raadzaam is de accijnsen te verminderen om de directe belastingen te verhoogen, dan nog mag gevraagd worden, voldoen onze accijnsen aan bovengenoemde eischen?

Op deze vragen antwoordende stel ik op den voorgrond, dat ik het zeer betreur wanneer in geschriften als anderzins der volksmenigte wordt voorgespiegeld, dat al wat haar drukt aan het belastingstelsel moet worden toegeschreven. Landen, waar weinig wordt betaald, kunnen ellendig zijn; ander, waar veel wordt opgebragt, in bloeijenden toestand verkeeren. Ondernemingszucht en veerkracht bij de hoogere klassen der maatschappij, lust tot arbeid en orde bij de geringere, kennis van het beroep dat men uitoefent, ijver om alle verbeteringen, die elders worden aangebragt, op den vaderlandschen bodem over te brengen, — dat alles zal meer welvaart verspreiden dan eenige afschaffing van belasting. Wat toch zou het baten invoerregten te verminderen en af te schaffen, indien de handelsgeest sufte en insliep, of de vreemdeling door hooge onkostrekeningen werd afgeschrikt; wat zou het baten geen accijns voor brandstoffen te heffen indien de kapitalist liever coupons knipte dan zijn geld aan de nijverheid toe te vertrouwen? Wat zou het baten den accijns op het gemaal af te schaffen, indien de daglooner liever de hand uitstak naar eene gift van liefdadigheid, dan naar spade of truweel? Dat alles ligt buiten het bereik der Regering; doch zij heeft te zorgen dat de belastingen, die voor de huishouding van den Staat noodig zijn, de ontwikkeling van arbeid, die eenige ware bron van rijkdom, niet belemmeren. Wil men nu de middenklasse, vooral in de steden, verligten, zoo is het mijne overtuiging, dat, voor zooveel eenige vermindering van belasting daartoe kan worden aangewend, dit thans eerder in de directe belastingen dan in de accijnsen moet gezocht worden.

Wat de voortbrengende kracht onzer nijverheid betreft, voor zooverre men daarmede de brandstoffen op het oog heeft, het wets-ontwerp tot uitbreiding der vrijdommen, waaromtrent u de Memorie van Beantwoording is aangeboden, zal u de overtuiging geven, dat de Regering in dat opzigt doet wat zonder geheele afschaffing dezer belasting mogelijk is, opdat waar brandstoffen tot voortbrenging van beweging of tot andere doeleinden door de nijverheid gebruikt worden, die belangrijke tak van ons volksbestaan daardoor zoo weinig mogelijk benadeeld moge worden. Dat de veenderijen zelve door den accijns zoude gedrukt worden, zal op dit oogenblik wel niemand in ernst beweren. Alhoewel nu brandstoffen tot de behoeften van allen behooren, vergete men echter niet dat de gegoeden in die belasting oneindig meer dan de mindere standen der maatschappij dragen. Behalve dezen accijns blijven alsnu slechts het zout, de zeep en de bieren en azijnen over, die onder de eerste levensbehoeften behooren en door accijnsen zijn bezwaard, daar suiker, wijn en gedistilleerd toch wel niet onder de noodwendigheden des levens kunnen geteld worden; en, hoe treurig dit ook zijn moge, niet kan ontkend worden dat het rund- en kalfsvleesch niet meer tot de voeding behoort van een groot gedeelte der ingezetenen, ja zelfs in vele gezinnen der burgerklasse niet meer dagelijks wordt opgedischt.

Indien nu ons geheele belastingstelsel nog moest geschapen worden, dan zou er zeker altijd veel voor pleiten om die belastingen, welke als het ware in den prijs van het voorwerp verscholen liggen en die men bij veelvuldigheid van behoeften der schatkist altijd tot een zeker bedrag in elk stelsel zal moeten blijven behouden, bij voorkeur te doen drukken op voorwerpen wel van algemeen gebruik, doch niet van eerste levensbehoefte, en dan zouden voorzeker koffij, thee en tabak eerder dan zout, zeep, azijn en brandstoffen daarvoor in aanmerking kunnen komen. Thans echter zijn wij niet in dien toestand. De nijverheid, hoewel klagende over de banden waaraan zij door de schatkist gelegd wordt, heeft zich voor de voorwerpen, waarop accijnsen drukken, daarnaar ingerigt. Eene geheele opheffing dier banden is dikwijls voor vele even noodlottig als het opleggen onbehagelijk was. Gij herinnert u, Mijne Heeren, den ophef, die er gemaakt werd van de ijzeren banden, waaraan het bedrijf der korenmolenaars was gelegd, en ik behoef nauwelijks te wijzen op sommige adressen over dit onderwerp ingediend. En wat gebeurde na de afschaffing van den accijns op het gemaal? Dat mij gedurig adressen van molenaars werden aangeboden, verzoekende vermindering van grondbelasting voor hunne molens, daar deze wegens het te niet gaan van hun bedrijf, ten gevolge van de afschaffing van den accijns op het gemaal, zoo verbazend in waarde verminderd waren!

Ik heb daarin een bewijs gevonden, dat in belastingzaken behoedzaamheid niet genoeg in het oog kan gehouden worden en dat vooral het vervangen van eene belasting door eene andere, niet dan om redenen van zeer overwegend gewigt moet plaats hebben. In dergelijke zaken mag het *festina lente* wel beoefend worden, en uit dit oogpunt beschouwd, geloof ik dat eene vervanging van eenige der opgenoemde accijnsen door andere, bijv. op de koffij en tabak, die herhaaldelijk zijn aanbevolen, niets dan groote teleurstelling voor de Regering en ontevredenheid bij de ingezetenen zou te weeg brengen. Blijven de belastingen telke jare meer opbrengen, en nemen de uitgaven niet in dezelfde verhouding toe, zoodat op nieuw aan afschaffing van belastingen kan gedacht worden, zonder de grondvesten onzer finantien te verzwakken, dan houd ik den accijns op de brandstoffen wel voor de belasting, die reeds thans aangeduid kan worden als de eerste

uit de rij onzer middelen te zullen verdwijnen; doch ik zou het niet raadzaam achten daartoe over te gaan, wanneer eene nieuwe belasting daarvoor in het leven moest geroepen worden.

Ziedaar, Mijne Heeren, eenige algemeene beschouwingen over ons belastingstelsel, die ik gemeend heb niet achterwege te moeten houden. Meer dan eens is de opmerking gemaakt, dat de behandeling der wet op de middelen weinig gelegenheid geeft tot grondige gedachtenwisseling, daar zij gewoonlijk plaats heeft nadat Regering en Tweede Kamer, door lange discussien over de begrootingen vermoeid, beide evenzeer gevoelen dat het allezins betamelijk is de weinige nog voorhanden dagen voor het einde des jaars ter beschikking van den anderen tak der wetgeving te laten.

Thans nu belangrijke belastingwetten aan u ter overweging zullen worden aangeboden, heb ik het pligt geacht u mijne wijze van zien kenbaar te maken. Mogt hetgeen vooraf is gegaan sommigen wat al te conservatief toeschijnen, in het tweede gedeelte mijner rede zult gij bespeuren, dat zoo ik afkeerig ben van overijling daar waar ik van geene dadelijke noodzakelijkheid tot verandering overtuigd ben, ik aan den anderen kant niet aarzel verandering voor te stellen en zelfs met nadruk aan te bevelen, daar waar de omstandigheden die, naar mijne overtuiging, dringend vorderen.

Ik ga dus thans over tot de ontwikkeling van datgene wat aan uwe overweging zal worden voorgesteld, in verband met de hulp die men aan de gemeenten ten opzigte van hare finantien wil geven.

Zoo als hierboven reeds werd aangemerkt, is het hoofddoel dat de Regering zich thans voorstelt, tegemoetkoming in den finantielen nood der gemeenten.

Het staat u levendig voor den geest, dat de regering der hoofdstad heeft verzocht dat de geheele belasting op het personeel aan de gemeenten zou worden afgestaan, en dat dit verzoek door een zeer aanzienlijk getal gemeentebesturen is herhaald. Het is, geloof ik, tevens van algemeene bekendheid, dat de Regering in dat verzoek niet heeft kunnen bewilligen, doch desniettegenstaande verklaard heeft van haren kant te zullen doen wat mogelijk is om de gemeenten te gemoet te komen.

Het zal niemand bevreemden, dat de Regering zich niet geneigd heeft betoond op dat verzoek, zoo als het daar ligt, gunstig te beschikken. Wanneer men nagaat dat de personele belasting over het dienstjaar 1855/56 niet minder dan *ƒ* 6,848,108,94 opbragt, dan laat zich ligt verklaren dat de Regering zoodanige belasting niet uit de rij der middelen kon laten varen, zonder alvorens verzekerd te zijn genoegzame equivalenten terug te bekomen. De eerste pligt der Regering toch is te zorgen dat haar de middelen niet benomen worden, om in de behoeften van de dienst te voorzien. En hier nu zou de Regering zich in eenen vrij moeijelijken toestand bevinden. Aan den eenen kant toch roept men haar toe: „ga voort met accijnsen af te schaffen, zij belemmeren de nijverheid, zij staan het productief vermogen der natie in den weg, zij beletten eene verbetering der volksvoeding!"

Aan den anderen kant roept men tot de gemeenten: „Zoo de accijnsen als rijksmiddel slecht zijn, ze zijn nog veel verderfelijker als gemeentebelasting, zij vormen tollinien tusschen elke gemeente, zij verbreken het verkeer tusschen de gemeenten onderling. Weg dus met de accijnsen als gemeente-middel."

Doch nu komen de gemeenten en roepen: „hoofdelijke omslagen, inkomsten-belastingen, boven de directe belastingen, die het Rijk reeds heft, zijn ondragelijk. Zij rigten ons te gronde: sta ons daarom het personeel af."

Bij die verschillende eischen is het 's lands Regering wel onmogelijk allen te voldoen. Wanneer zij accijnsen afschaft ten behoeve der nijverheid en volksvoeding, en het personeel aan de gemeenten afstaat, dan mag men wel vragen, hoe zal dan de staatsmachine in beweging gehouden worden? Zal men dan van rijkswege tot eene inkomsten-belasting overgaan? Maar dan is de toestand van hen die in de groote gemeenten onder den druk der directe belastingen gebukt gaan niet beter, want het zal ieder inwoner wel onverschillig zijn, of hij het personeel aan het Rijk en den hoofdelijken omslag aan de gemeente, dan wel eene inkomsten-belasting aan het Rijk en het personeel aan de gemeente betaalt.

Alhoewel het misschien overbodig is hier te herhalen dat ik mij ten allen tijde ongezind heb verklaard, ja zelfs bij de behandeling der wet tot afschaffing van den accijns op het gemaal zedelijk heb verbonden, nooit eene inkomsten-belasting voor te stellen — daar bij velen uwer de gedachte kan oprijzen dat zoo ik het niet deed een ander Minister van Financien het zou kunnen doen, — zoo moet ik echter opmerken, dat zelfs al wogen bij een mijner opvolgers weinig de bezwaren hierboven tegen eene income-tax opgesomd, en al wilde men van rijkswege daartoe overgaan, daarmede de gemeenten volstrekt niet geholpen zouden zijn, daar het juist het totale bedrag is der directe belastingen dat aan Rijk en gemeente in vele groote plaatsen moet opgebragt worden, hetgeen thans zoo drukt. Een hoofdstreven van het tegenwoordige oogenblik moet dus zijn de som te verminderen der directe belastingen, welke voor rijk en gemeente in vele onzer groote steden wordt geheven.

Wanneer ik bepaaldelijk hier van de groote steden spreek, dan is zulks niet omdat het belang van alle ingezetenen des Rijks, van de grootste stad het kleinste gehucht, niet even zwaar bij de Regering zou wegen, maar omdat bij haar de vaste overtuiging bestaat, dat de druk van belastingen in vele groote gemeenten tot eene hoogte is gekomen, die voor hare welvaart bedenkelijk begint te worden, terwijl niemand zal ontkennen, dat de welvaart der hoofdplaatsen op die der provincien terugwerkt.

Dat de Regering ook niet uitsluitend de groote gemeenten op het oog heeft, zal u blijken uit de omstandigheid, dat zij, als eerste tegemoetkoming in de behoeften der gemeenten, het denkbeeld blijft vasthouden, om, behoudens de heffingen, vermeld in art. 238 der wet van 29 Junij 1851 (*Staatsblad* n°. 85), voor elke andere plaatselijke belasting opcenten te heffen op de hoofdsom van den Rijks-accijns op het gedistilleerd, en wel van *honderd* op het binnenlandsch, *zestig* op het buitenlandsch en *veertig* op de buitenlandsche likeuren. Door de Gedeputeerde Staten van alle provincien is deze belasting wenschelijk en aanbevelingswaardig geacht.

Dit onderwerp zal weldra op nieuw aan u ter overweging worden aangeboden. De directe plaatselijke belasting op de tappers is uit het nieuwe wets-ontwerp weggelaten: de gemeenten die de volle 100 opcenten niet behoeven, zullen ook minder, die welke grootere behoeften hebben, nog 50 opcenten bovendien als eigen belasting kunnen heffen. Het zooveel mogelijk gelijkmatig opvoeren tot 100 opcenten (60 en 40) voor alle gemeenten, zal voor deze het groote voorregt hebben, dat voor haar een accijns wordt geheven op een voorwerp van verbruik, dat geenszins onder de noodwendigheden des levens behoort, terwijl de kosten van heffing zeer gering zijn en de gemeenten voor dit middel niet in het minst door tollinien behoeven omringd te worden. Ik geloof dus dat dit voorstel allezins aanbeveling verdient en voor zeer vele gemeenten hoogst welkom zal zijn, daar het de gelegenheid aan vele zal aanbieden, accijnsen die nog op andere voorwerpen geheven worden te laten varen.

Wel heeft men voorgesteld de bedoelde 100 opcenten voor het Rijk te laten heffen en daarentegen een evenredig bedrag van directe belastingen aan de gemeenten af te staan. Hiertegen echter moet het Rijk zich verzetten. Daar volgens het wets-ontwerp de 100 opcenten, hoewel door het Rijk geïnd, ten bate der gemeente komen, waar het gedistilleerd in consumtie wordt gebragt, zoo hebben alle gemeenten belang met de Regering mede te werken; het toezigt zal dus meer over het geheele land verspreid zijn en fraudes belangrijk worden tegengegaan. Komen echter al de opcenten voor het Rijk, dan zal dat onafgebroken en overal verspreide toezigt, waartoe alle gemeente-beambten gevoegd kunnen verklaard worden, ophouden, en het ontduiken der belasting, waartoe de hooge opcenten een groote prikkel zullen zijn, veel moeijelijker bestreden worden.

Ik heb het niet ondienstig geacht u hier mededeelen dat in den jare 1855 in 626 van de 1201 gemeenten des Rijks (welke thans tot 1174 zijn verminderd) eene belasting op het gedistilleerd is geheven. Onder deze bevonden er zich 57 waar diè belasting meer dan 100 opcenten op de rijksbelasting bedroeg, doch slechts 16 waar dit getal 150 bereikte. In 186 gemeenten bedroeg het getal opcenten 100 en aan 383 waren minder opcenten toegestaan; het laatst bedrag was van 20.

De geheele opbrengst van dat middel was *ƒ* 1,742,176. De opbrengst van den rijksaccijns op het gedistilleerd (binnen- en buitenlandsch gezamenlijk) was in hoofdsom *ƒ* 3,009,818,48. Eene gelijkmatige heffing van 100 (60 en 40) opcenten over het geheele Rijk voor al de gemeenten zou dus in al de gemeentekassen te zamen eene meerdere opbrengst van 12½ tonnen gouds verschaft hebben. In die onderstelling echter zouden de gemeenten, welke meer dan 100 opcenten geheven hebben, *ƒ* 98,000 minder dan thans hebben geïnd.

Neemt men aan dat deze van de bevoegdheid om meerdere opcenten als eigen middel te heffen, in dezelfde mate als in 1855 gebruik maakten, terwijl al de overige gemeenten zich tot eene gelijkmatige heffing van 100 opcenten bepaalden, dan zou, bij eene opbrengst gelijk die van 1855, nagenoeg 13½ ton gouds meer in de gemeentekassen vloeijen dan in 1855, alleen door gebruik te maken van het thans door de Regering voorgestelde wets-ontwerp.

Hoezeer nu de zooveel mogelijk gelijke heffing van 100 opcenten op het gedistilleerd zal blijken zeer eigenaardige voordeelen te bezitten en vele gemeenten van andere accijnsen zal kunnen bevrijden, zoo is het er echter verre af, dat daardoor alleen in de behoeften van alle gemeenten zou kunnen worden voorzien.

Het is deze omstandigheid, welke de Regering voornamelijk in verband heeft gebragt met de herziening der wet op het personeel, waarbij zij zich vooral voorstelde die zoo in te rigten, dat bij mindere opbrengst voor het Rijk in de groote gemeenten aan deze de bevoegdheid zou kunnen worden gegeven om de opcenten belangrijk op te voeren.

Gij zult u herinneren, Mijne heeren, dat reeds jaren achtereen eene herziening der wet op het personeel der Regering werd aanbevolen, vooral met het oog op den middenstand der steden.

De hoofdbezwaren welke tegen die wet werden aangevoerd waren hoofdzakelijk de volgende.

Toen de tegenwoordige wet op het personeel werd aangenomen heerschte betrekkelijk de meeste welvaart in groote steden en verkeerde de plattelandsbevolking over het geheel bij zeer lage graanprijzen in een minder gunstigen toestand. Men zou er bij kunnen voegen, dat bij de groote behoeften der schatkist toen misschien de last wel wat al te veel gelegd werd op die schouderen welke hem maar eenigzins schenen te kunnen torschen.

Thans nu de welvaart ten platten lande in vele opzigten grooter is dan die in de steden, schijnt het oogenblik gekomen te zijn, den last meer gelijkmatig te doen drukken. Dat in eene belasting als het personeel een ieder bijdrage naar den uiterlijken staat dien hij voert, is voorzeker niet meer dan billijk. Doch de belasting in verband te brengen met het cijfer der bevolking van de gemeenten, schijnt in vele opzigten tot verkeerde gevolgen te leiden.

Welke reden toch bestaat er om voor een deur of venster der geringste in de belasting aangeslagen woning eener groote stad, meer belasting te doen betalen, dan voor een deur of venster in het schoonste huis van een welvarend Dorp?

Het beginsel van progressive belasting, in sommige onderdeelen van het personeel weggelegd, vooral ten opzigte der schoorsteenen, vond dikwijls bestrijding. Vele klagten deden zich hooren van logementhouders en anderen over het al te drukkende van eenige grondslagen der personele belasting voor hun beroep, terwijl nog anderen bezwaren werden geuit over de ondergeschikte punten, die ik thans niet alle zal opsommen.

Ter tegemoetkoming van het niet te ontkennen bezwaar, dat de groote steden in vergelijking van het platteland te zwaar belast zijn, zou men kunnen voorstellen den last meer gelijk te verdeelen en dus op het platteland over te brengen hetgeen men van de steden afneemt.

De Regering echter heeft gemeend eenen anderen weg in te moeten slaan en na onderzocht te hebben, welk offer de schatkist zou kunnen lijden, is zij tot het besluit gekomen, dat de wet op het personeel zoo diende gewijzigd te worden, dat het platteland niet noemenswaard meer worde belast dan thans, doch dat de verlichting, welke verleend wordt voor het grootste gedeelte kome ten voordeele der groote gemeenten. De hoofdtrekken waarin de nieuwe wet van de thans bestaande verschilt, zijn hoofdzakelijk de navolgende. Vooreerst moet ik op den voorgrond stellen, dat de Regering bij al de wetten, welker herziening zij voordraagt, van het beginsel uitgaat, om zooveel mogelijk geene opcenten voor het Rijk meer te heffen, dit dient bij de berekeningen vooral in het oog te worden gehouden.

Nu ligt in het plan der Regering de belasting wegens de huurwaarde, die thans vijf ten honderd met twintig opcenten, dus werkelijk zes ten honderd bedraagt, tot op vier ten honderd zonder opcenten, te verminderen: de belasting wegens de deuren en vensters over het geheele land tot een gelijkmatig regt te brengen en wel van een gulden.

Dit laatste moge op den eersten aanblik hoog schijnen, daar thans die belasting in de minst bevolkte gemeenten, met inbegrip der opcenten slechts 53 cents en in meest bevolkte 92 cents bedraagt, doch die schijnbaar hooge opvoering valt geheel weg, bij het voornemen der Regering om den derden grondslag, namelijk dien wegens de haardsteden, geheel te doen vervallen. Alhoewel de verschillende grondslagen der personele belasting moeten beschouwd worden als een zamenhangend geheel, waarvan de som geacht wordt met den staat van vertering van den belastingschuldige in behoorlijke verhouding te staan, zoodat het vermenigvuldigen der grondslagen het voordeel heeft de meerdere of mindere onbillijkheid van dezen of genen grondslag in bijzondere gevallen te neutraliseren, zoo staat daar tegenover, dat in de practijk de menigvuldigheid der grondslagen aan vele bezwaren onderhevig is en de uitvoering der wet bemoeijlijkt. Bij het voornemen om een nieuwen grondslag voor te stellen, die meer bepaald de weelde zal treffen, heeft de Regering gemeend dien der haardsteden, stookplaatsen en vuurhaarden te moeten laten varen. Het is bekend dat deze grondslag zeer ongelijk werkt, en daarom tot vele klagten aanleiding geeft.

Deze grondslag geeft bovendien de meeste aanleiding tot ontduiking

Wilde men het toezigt behoorlijk houden, dan zou men ten allen tijde tot visitatie der woningen moeten worden toegelaten, hetgeen aan de wet op het personeel een nog meer fiscaal voorkomen zou geven, hetgeen niet wenschelijk is te achten. Dit alles heeft de Regering bewogen dezen grondslag uit de belasting op het personeel weg te laten. Het weglaten van den grondslag der schoorsteenen vermeent de Regering dat met welgevallen door de bevolking zal vernomen worden, vooral in die streken waar men eerst onlangs de wet ten dezen opzigte met eenige volledigheid is begonnen toe te passen, terwijl dit regeringsvoorstel ook in de bezwaren, door de logementhouders herhaaldelijk ter kennisse der Regering gebragt, eene belangrijke tegemoetkoming zal aanbrengen.

Wat het mobilair betreft zoo worden daarin weinig veranderingen voorgedragen. Daar echter het bedrag dier belasting in hoofdsom blijft zoo als die thans is, doch de opcenten wegvallen, zoo is het gevolg hiervan dat werkelijk die belasting met $^1/_6$ wordt verminderd.

Ten ogzigte van den vierden (thans vijfden) grondslag, namelijk dien der dienstboden, moet ik vooreerst opmerken, dat alleen bij dezen grondslag eene progressive belasting is behouden.

Zoo de Regering gemeend heeft, dat hetgeen de schatkist zou kunnen missen, hoofdzakelijk zou moeten strekken ter ontlasting der groote gemeenten, zoo heeft zij echter geenszins op het oog gehad bij voorkeur de meer vermogende ingezetenen te ontlasten.

Dit toch wordt te dikwijls verward: omdat men in eene groote stad woont is men niet rijk, evenmin als men arm is, omdat men ten platten lande is gevestigd, zoo als bij de tegenwoordige wet op het personeel wel wat veel schijnt te zijn aangenomen. Zoo men dus verligting aanbrengt, moet men in de eerste plaats de groote massa der belastingschuldigen daarmede helpen. Alhoewel men zich aan groote teleurstellingen blootstelt, wanneer men zich verbeeldt den druk van belastingen geheel op de schouderen der meest vermogenden over te kunnen brengen, zoo moet men echter de belastingen zoo inrigten, dat, terwijl velen daarin dragen, de rijkeren zulks het meest doen.

Daar nu het houden van vele dienstboden, hoewel soms door de behoeften des gezins gevorderd, toch veelal een bewijs van rijkdom is, zoo is voor dezen grondslag bij uitzondering de progessive belasting behouden. Als een bewijs van vermogen mag vooral beschouwd worden het houden van mannelijke bedienden, bepaaldelijk wanneer zij liverei dragen. De mannelijke dienstboden zijn daarom nog iets hooger belast dan vroeger, en die belasting eenigzins verhoogd voor liverei dragende, echter niet in die mate dat het hen welke deze uiterlijke praal verlangen te behouden of aan te schaffen, daarvan zal behoeven af te schrikken.

Voor de belastingschuldigen, die slechts eene of twee vrouwelijke dienstboden der eerste klasse houden, zal de belasting minder zijn dan thans.

Zonder nu in alle bijzonderheden der vijf klassen van dienst- en werkboden in te dringen, mag ik echter niet onvermeld laten dat de werkboden, die thans belast zijn wanneer zij inwonen, niet meer in de belasting zijn opgenomen, daar het oneigenaardig schijnt, werkboden, waarvoor reeds in het patent betaald wordt, ook op te nemen in eene wet die op de vertering der ingezetenen en op hun maatschappelijken stand is gegrondvest.

Heeft men door deze weglating de nijvere klassen bevoordeeld, evenzeer meent de Regering zulks te doen door vooreerst de pakhuizen geheel vrij te laten en bij den vijfden (thans zesden) grondslag de paarden, die in fabrieken als anderzins voor werktuigelijken arbeid gebezigd worden, niet meer aan de belasting te onderwerpen. De werkpaarden bij alle beroepen gebezigd, zullen dus aan die van de landbouwenden stand worden gelijk gesteld.

Nevens de paarden wordt u voorgesteld ook ezels en muilezels aan eene belasting, waarvan het bedrag echter matig zal zijn, te onderwerpen.

Ten slotte bevat de nieuwe wet op bet personeel eenen grondslag welke in de tegenwoordige wet niet voorkomt, namenlijk dien der rijtuigen. Wanneer de belasting op het personeel het zuiver karakter eener belasting op de vertering zal behouden, en men dus moet trachten een ieder in evenredigheid zijner vertering te doen bijdragen, is het eigenaardig de rijtuigen niet onder het mobilair op te nemen, maar als afzonderlijk belastbare voorwerpen te beschouwen.

De hoofdstrekking bij de herziening der wet op het personeel is dus geweest niet alleen de vermindering, welke 's Rijks schatkist kan lijden, te doen strekken ter ontlasting van de ingezetenen der grootere gemeenten, maar ook om dit middel meer nog dan thans te doen zijn eene belasting geheven in evenredigheid der vertering, en al datgene wat geacht kan worden de nijverheid te drukken, daaruit zooveel mogelijk te verwijderen.

Doch — zult gij misschien opmerken — nu is het nog niet regt duidelijk op welke wijze door deze nieuwe wet op het personeel in de behoeften der grootere gemeenten zal worden te gemoet gekomen. Vergunt mij dit met de voorbeelden der twee grootste gemeenten van ons Rijk op te helderen. Over het dienstjaar 1855/56 bedroegen de kohieren der belasting op het personeel in Amsterdam, na aftrek der remissien, in hoofdsom ƒ905,057,45, 20 opcenten voor het Rijk ƒ181,011,51, en 5 tot 25 opcenten voor de gemeente ƒ 206,450; totaal ƒ 1,292,518,96, hetgeen voor de dienst 1855/56 door de ingezetenen der hoofdstad in de belasting op het personeel werd opgebragt. Zoo het thans aangeboden ontwerp tot wet wordt verheven, zal de belasting voor het personeel in Amsterdam voor het Rijk slechts opbrengen ƒ 835,706,96. Wanneer nu de opcenten voor de gemeenten van 5—25 mogen gebragt worden op 12—60, dan zullen de ingezetenen van Amsterdam niets meer dan thans in de personele belasting betalen, doch de gemeentekas zal ruim ƒ 250,000 meer ontvangen.

Voor Rotterdam zal de uitkomst niet minder voordeelig zijn. De personele belasting bedroeg aldaar in het dienstjaar 1855/56 voor het Rijk in hoofdsom ƒ 349,431,18½, 20 opcenten ƒ 69,886,24½, 5—25 opcenten voor de gemeente ƒ 83,000; totaal ƒ 502,317,43. Volgens het ontwerp zal de nieuwe belasting op het personeel aldaar slechts opbrengen ƒ 294,946,43. Zoo men nu aldaar toestaat 16—80 opcenten voor de gemeente te heffen, zullen de ingezetenen van Rotterdam in de personele belasting genoegzaam niets meer betalen dan thans, doch de gemeentekas nagenoeg ƒ 130,000 meer incasseren.

In meerdere of mindere mate is voor genoegzaam alle hoofdplaatsen der provincien de uitkomst even gunstig Voor de kleinere plaatsen is dit niet het geval, doch ook aldaar is de behoeften der gemeentekassen veel minder groot; terwijl niet uit het oog moet worden verloren: dat door de afschaffing van den accijns op het varkens- en schapenvleesch en op het gemaal de inwoners ten platten lande veel meer dan die der groote steden zijn bevoorregt geworden.

Met regt kan men de opmerking maken, dat het toestaan van vele opcenten nadeelig op de opbrengst der belasting kan terugwerken. Doch hierbij moet men niet uit het oog verliezen het doel dat men wenscht te bereiken: opheffing der drukkende aequivalenten. Die aequivalenten zijn voor het grootste gedeelte gegrond op de personele belasting. Zij kunnen dus thans nadeeliger invloed op die belasting uitoefenen, dan eenige opcenten zullen doen, daar voor zeer vele gemeenten de tegenwoordige som van personele belasting, rijks-opcenten, gemeente-opcenten, het aequivalent veel grooter is dan die der nu voorgestelde personele belasting en gemeente-opcenten, zelfs wanneer deze tot 80 wierden opgevoerd, zijn zal.

In allen geval heeft de Regering gemeend zich door voormelde bedenking, waaraan zij geenszins alle gegrondheid wil betwisten, niet te moeten laten weerhouden van het verlangen om aan de gemeenten de behulpzame hand te bieden.

Nevens het doel dat de Regering bijzonderlijk ten opzigte der opheffing van de aequivalenten voor oogen had, is er nog een ander dat wel niet absoluut te bereiken, doch althans zeer belangrijk te naderen is. Ik bedoel het achtereenvolgens beperken der accijnsen als gemeente-middelen. Ten einde de gemeenten daartoe meer en meer in staat te stellen, bestaat bij de Regering het voornemen u voor te dragen, ook aan de gemeenten af te staan de opcenten, die van rijkswege op de grondbelasting der gebouwde eigendommen worden geheven.

Het is u bekend dat zulks thans tot een bedrag van 21½ plaats vindt; terwijl zeer vele gemeenten gebruik maken van de bevoegdheid om 15 opcenten op die belasting te heffen; gezamenlijk maakt dit 36½. De Regering zal u voorstellen die in den regel op 40 en, in exceptionele gevallen, tot 50 te brengen.

De 21½ opcenten op de grondbelasting wegens de gebouwde eigendommen bragten in 1856 de som van ƒ 696,009,84 of bijna zeven tonnen gouds op. Deze som nu kan het Rijk niet uit zijne middelen missen, zonder het evenwigt tusschen uitgaven en ontvangsten te verstoren. De wijze waarop de Regering u zal voorstellen hierin te gemoet te komen, hangt dus met den afstand der vermelde opcenten aan de gemeenten te zamen; mogt zij niet tot stand komen, dan zou daardoor tevens de gelegenheid benomen worden aan de gemeenten eene voor haar zeer wenschelijke bron van inkomsten af te staan. De Regering heeft hierbij op het oog eene geringe uitbreiding en voorts eenige zeer wenschelijke verbeteringen der wet op het regt van successie en van overgang. Reeds in 1854 werd bij de behandeling der begrooting van het volgende jaar, aan de Regering kenbaar gemaakt dat in eene der afdeelingen dezer Kamer de vraag was ter sprake gebragt, of in de heffing van het successieregt niet eenige verbetering zou kunnen worden gebragt, waardoor vermeerdering van opbrengst zou worden verkregen. Heffing van dat regt in de regte nederdalende lijn keurde men af, doch in de regte opgaande lijn zag men geen overwegend bezwaar. Daardoor zou een misbruik worden tegengegaan, daarin bestaande dat men, om het successieregt te ontduiken, met uitsluiting van broeders en zusters, zijne ouders tot erfgenamen verklaart. In het Voorloopig Verslag der wet op de middelen van het loopende jaar werd de aandacht der Regering gevestigd op het verschijnsel, dat meer en meer vreemdelingen in het bezit komen van hier te lande verkochte landerijen en bouwhoeven. Men vroeg of deze strekking niet eenigermate kon worden tegengegaan door verhooging van overgangsregt. Behalve deze denkbeelden, waarmede de Regering gemeend heeft zich te kunnen vereenigen, waren er in de wet op het regt van successie eene menigte verbeteringen aan te brengen, ten einde verschillende leemten aantevullen, ontduikingen tegen te gaan en minder stof tot regtsgedingen op te leveren. Dit doel hoopt men vooral te bereiken door vollediger omschrijving der aan belasting onderworpen boedels, juister bepaling der te doene aangiften, beter waarborg tegen het opgeven van fictive schulden, verandering der bepaling omtrent de beëediging van aangiften, vereenvoudiging van het stelsel van waardering, betere regeling der belasting voor makingen van periodieke uitkeeringen enz. Door al deze verbeteringen, terwijl tevens, bij weglating der opcenten, het regt eene kleine verhooging ondergaat, meent de Regering, dat de zeven tonnen gouds die zij ten behoeve der gemeente wil afstaan, zullen teruggevonden zijn, alhoewel die uitkomst in het eerste jaar, door verlenging van den termijn van aangifte, eenigermate zal verminderd worden.

Wat zal nu het het gevolg zijn van dezen driedubbelen maatregel, namelijk zooveel mogelijk gelijkmatige heffing van 100 (60 en 50) opcenten op het gedistilleerd, meerdere opcenten op eene voor het Rijk verminderde belasting op het personeel en genot van meerdere opcenten op de grondbelasting der gebouwde eigendommen voor de gemeenten? Om die vraag te beantwoorden zij het mij vergund eerst een oog te werpen op het jaar 1855, toen het gemaal als rijks-accijns nog niet was afgeschaft. In dat jaar zijn nog in 701 gemeenten verbruiksbelastingen geheven, namelijk op gemaal, geslagt, wijn, gedistilleerd, bieren en azijnen, turf en steenkolen, zeep, boter, kaas, visch alle andere eetwaren, olie, kaarsen enz., brandhout, fourragien en bouwmaterialen. Het bedrag dier gezamelijke verbruiksbelastingen was ƒ 6,842,858. Daaronder bevond zich het gemaal, geheven in 357 gemeenten, tot een bedrag van ƒ 2,368,352.

Bij de begrootingen voor het loopende jaar is het gemaal in slechts 44 gemeenten als eigen middel behouden tot een bedrag van ƒ 618,352, van de andere verbruiks belastingen zijn sommige verhoogd en andere verlaagd, doch ten slotte zullen zij in al die gemeenten over 1857 ruim ƒ 1,600,000 minder opbrengen dan over 1855, en het aantal gemeenten, waar zij geheven worden, is met 62 verminderd.

Van de 639 gemeenten, waar verbruiksbelastingen behouden zijn, wordt in 280 alleen eene belasting op het gedistilleerd geheven; er blijven dus nog slechts 359 gemeenten over, waar ook andere verbruiksbelastingen bestaan Doch van deze 359 zijn er minstens 234 waar de verbruiksbelastingen, die nevens het gedistilleerd worden geheven, zulk een gering bedrag uitmaken, dat, wanneer aan deze de Rijksopcenten op de grondbelasting der gebouwde eigendommen worden afgestaan, met bevoegdheid om ze des noods tot 50 op te voeren, men kan aannemen dat ook aldaar de verbruiksbelasting geheel zal vervallen. Het zal onnoodig zijn u te doen opmerken welke groote weldaad aan die gemeenten daardoor wordt bewezen want door de invoering van eene zooveel mogelijk algemeen gelijke belasting op het gedistilleerd, blijven geene linien voor dit middel bestaan voor die gemeenten, welke niet boven den algemeenen maatstaf van 100 (60 en 40) gaan. Voor deze nu zou het houden van toezigt op eenige onbeduidende verbruiksbelastingen naauwlijks door de opbrengst worden gedekt en dus de nieuwe bron van inkomst bij het noodwendig laten varen der bovengenoemde, hoogst welkom zijn. De slotsom is, dat, wanneer de voorstellen der Regering worden aangenomen, er misschien geene honderd gemeenten in het geheele land overblijven, waar behalve het gedistilleerd, dat van rijkswege voor de gemeenten geheven wordt, verbruikbelastingen als gemeente-inkomsten overblijven.

Waar nu het geheel of gedeeltelijk wegnemen van verbruiks-belastingen het gevolg heeft gehad dat daarvoor aanzienlijke hoofdelijke omslagen of zoogenaamde equivalenten in de plaats moesten treden, heeft de ondervinding voldoende bewezen dat die vervanging op de meeste plaatsen weinig tevredenheid heeft verwekt, ja zelfs, dat op vele luide de vroegere accijnsen werden terug verlangd. Het voorstel der Regering nu vereenigt deze twee belangrijke voordeelen, dat eensdeels voor de kleinere gemeenten de verbruiksbelastingen genoegzaam kunnen verdwijnen, anderdeels de groote gemeenten van de zoogenaamde equivalenten kunnen verlost worden. Tot staving van deze laatste stelling zij het mij vergund hier mede te deelen (om mij tot de hoofdplaatsen der provincien te bepalen waar hoofdelijke omslagen zijn ingevoerd,) dat het voor 's Hertogenbosch, Arnhem, Utrecht, Zwolle, Groningen en Assen niet noodig zal zijn de opcenten der aldaar volgens het ontwerp te verminderen personele belasting tot 80 en der grondbelasting op de gebouwde eigendommen tot 50 op te voeren, om boven de tegenwoordige opbrengst der opcenten eene som te verkrijgen gelijk aan de thans ingevoerde hoofdelijke omslagen. Dat zoodanige opvoering in Rotterdam nog al belangrijk de som van ƒ 200,000 zal overtreffen, waarop de hoofdelijke omstag in die stad geraamd is. Dat in Haarlem, Middelburg en Leeuwarden met de vermelde 50 en 80 opcenten wel niet geheel het cijfer der tegenwoordige omslagen wordt bereikt, doch zeer nabij wordt genaderd. In Amsterdam zullen die 50 en 80 opcenten eene som van ongeveer ƒ 660,000 meer opbrengen dan de tegenwoordige opcenten op de grondbelastizg der gebouwde eigendommen en het personeel.

Voor zeer weinig groote gemeenten nu, welke op de voorgestelde wijze nog niet geheel in hare behoeften kunnen voorzien, zal de Regering misschien voorstellen nog eene verbruiksbelasting vrij te laten, die thans wel uit onze rij van belastingen is weggenomen, doch waarvan de heffing in groote gemeenten, die ook andere verbruiksbelastingen en de daaraan verbonden omslag moeten behouden, geen overwegend bezwaar kan opleveren. Ik bedoel eene belasting op het vleesch van varkens en schapen. Eerbiedigende de redenen die vroeger tot de afschaffing dier belasting geleid hebben en waardoor eene groote weldaad is bewezen aan het platteland, zoo kan ik niet beamen dat dezelfde redenen moeten weerhouden, de heffing van zoodanige belasting aan zeer enkele groote steden toe te staan. Te minder met de beperkende bepaling die de Regering er aan wil verbinden, dat namelijk dat middel alleen mag geheven worden in plaatsen waar het gemaal is afgeschaft. Waar de behoefte der gemeente-huishouding niet gedoogd buiten verbruiksbelastingen te blijven, acht de Regering het wenschelijk enkele zeer groote gemeentebesturen bij uitzondering de vrijheid te laten, wanneer het brood geheel onbelast is, van het varkens- en schapenvleesch eene matige belasting te heffen. Door dit te beperken tot gemeenten boven de 5000 zielen, toont de Regering hare bedoeling om dezen maatregel [illegible] weinig gemeenten te bepalen.

Al die verordeningen zullen uit den aard der zaak leiden tot herziening van eenige artikelen der gemeente-wet, met deze onderwerpen in verband staande. Het wets-ontwerp die zaak regelende, hetwelk reeds bij den Raad van Ministers is behandeld, zal, zoo spoedig het verdere voorloopige onderzoek is afgeloopen, aan uw oordeel worden onderworpen. Het zal vergezeld gaan van verschillende berekeningen en statistieke opgaven, welke over de zaak nog meer licht zullen verspreiden dan ik in deze redevoering doen kan en waaruit ik mij vlei, dat u vooral blijken zal dat de resultaten, die verkregen worden, voor de gemeenten zeer aanzienlijk zijn, in verhouding tot de vermindering, die 's Rijks middelen daardoor zullen ondergaan. Die wet, benevens de wet op het regt van successie, vormen een zamenhangend geheel met het ontwerp dat u thans is aangeboden. De Regering stelt zich dus niet voor, ja, zij zou het zelfs niet wenschelijk achten, dat de wet op het [illegible] zal worden afgedaan vóór dat de overige ontwerpen aan uw onderzoek zijn aangeboden. Daar de wet op het personeel echter van grooten omvang is, en, al verlangt men het doel te bereiken, dat de Regering beoogt, toch nog tot vele bedenkingen en gedachtenwisseling aanleiding kan geven, acht de Regering, tot vermijding van tijdverlies, het onderzoek dezer wet reeds thans in de afdeelingen hoogst gewenscht. Zij is te eerder tot de aanbieding dezer wet overgegaan, zonder de overige af te wachten, omdat, zullen de gemeenten in het volgende jaar het genot kunnen hebben der bepalingen, haar door de Regering toegedacht, het noodig is, dat de wettelijke verordeningen daartoe vereischt, in deze zitting tot stand komen. Met het oog hierop en in aanmerking nemende de hoogst belangrijke en veel omvattende wetten, reeds bij deze Kamer aanhangig en die de Regering nog hoopt te vermeerderen met de wetten tot regeling van 's Rijks algemeene comptabiliteit, van de zamenstelling en de taak der Algemeene Rekenkamer en van de geldelijke aansprakelijkheid der hoofden van de ministeriele departementen, thans bij den Raad van State in onderzoek, heeft de Regering het denkbeeld laten varen de wet op de patenten ook nog in deze zitting aan te bieden, daar het ook in andere opzigten wenschelijk is de vaststelling der wet op het personeel aan de aanbieding der nieuwe wet op de patenten te doen voorafgaan. De Regering behoudt zich voor die bij den aanvang van de volgende zitting aan uw onderzoek te onderwerpen.

Terwijl de gemeenten in de besproken voorstellen een duidelijk bewijs zullen zien dat het der Regering ernst is, om in hare behoeften te gemoet te komen, zij het mij vergund bescheidenlijk de hoop uit te drukken dat de Staten-Generaal van hunnen kant de Regering tot bereiking van het voorgestelde doel de behulpzame hand zullen bieden.

Te Haarlem bij JOH. ENSCHEDÉ en ZONEN.